

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (ΣΕΦΑΑ)
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (ΤΕΦΑΑ)
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΥΠΟ

Γιάννης Γιαννακόπουλος
Α.Μ. 201400213

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ειρήνη Καμπερίδου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας: Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός

Διεθνείς διάκριση: έργο του 18χρονου Δημήτρη Ρογγίτη εμπνευσμένο από την αθλητική ταυτότητα της Κατερίνας Στεφανίδη στο πλαίσιο της θεματικής περιοχής του γυναικείου αθλητισμού (Διαγωνισμός ζωγραφικής της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Στίβου)¹

ΠΕΛΙΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Φεβρουάριος 2020

«Η γυναίκα-αθλήτρια υπήρχε πάντα. Όμως άλλοι το γνώριζαν, άλλοι το αναγνώριζαν, άλλοι προσποιούνταν την ανυπαρξία της, και άλλοι την διακωμωδούσαν!»

(Αναστασία Πολιτοπούλου, 2009, σελ. 47).

© Copyright

(Γιαννακόπουλος Ιωάννης)

Σημείωμα Συγγραφέα

Το δοκίμιο αυτό αποτελεί πτυχιακή εργασία που συντάχθηκε για το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του ΤΕΦΑΑ στη Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του ΕΚΠΑ και υποβλήθηκε 12/02/2020. Ο συγγραφέας Ιωάννης Γιαννακόπουλος βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ 2019

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ	Ειρήνη Καμπερίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας: Κοινωνικό Φύλο και Αθλητισμός		
ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ο ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΥΠΟ (Women's sports coverage in the press and the digital media)		
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	Ευαγγελία Κέφη-Χατζηχαμπέρη, Υποψήφια Διδάκτωρ		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΕΞΕΩΝ: 18,904 (90 σελίδες)		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1 ^η 15/12/2018 2 ^η 16/9/2019 3 ^η 18/1/2020 4 ^η 29/1/ 2020 5 ^η 12/2/2020	Κατατέθηκε στο Σπουδαστήριο της Κοινωνιολογίας: 12/2/2020 Εκκρεμότητα: κατάθεση στον ΠΕΡΓΑΜΟ
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΑΡΙΘΜΟ ΜΗΤΡΩΟΥ	Γιαννακόπουλος Γιάννης Α.Μ. 201400213		
<p>ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ²: Δια της παρούσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή/διπλωματική εργασία αποτελεί δικό μου δημιούργημα και συντάσσεται με το πνεύμα της ερευνητικής δεοντολογίας που περιγράφεται στον Κανονισμό Σπουδών της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Αυτή η εργασία/μελέτη/έρευνα δεν έχει κατατεθεί ή χρησιμοποιηθεί για άλλο σκοπό.</p> <p>Όνοματεπώνυμο: Γιαννακόπουλος Ιωάννης Α.Μ. 201400213,</p> <p>Υπογραφή: *<i>Η Υπογραφή έχει τεθεί επί του πρωτοτύπου που τηρείται στο Σπουδαστήριο της Κοινωνιολογίας, ΣΕΦΑΑ/ΕΚΠΑ.</i></p> <p>Ημερομηνία: 12/2/2020</p>			

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να απευθύνω τις βαθύτερες ευχαριστίες μου στην υπεύθυνη καθηγήτριά μου κα Ειρήνη Καμπερίδου αρχικά για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε δίνοντας μου την ευκαιρία να πραγματοποιήσω την πτυχιακή μου εργασία υπό την επίβλεψή της, καθώς και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή της. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω και στην υποψήφια διδάκτωρ κα Ευαγγελία Κέφη-Χατζηχαμπέρη. Ευχαριστώ θερμά την κα Κατερίνα Τζαβάρα, Βιβλιοθηκονόμο της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ). Θα ήθελα επίσης να απευθύνω ένα τεράστιο ευχαριστώ στους φίλους/ες και συμφοιτητές/τριές μου στο Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ) για τη συμπαράστασή τους και τις όμορφες στιγμές που ζήσαμε μαζί. Τέλος, ευχαριστώ βαθύτατα την αδερφή μου και τους γονείς μου για την στήριξη τους σε όλα τα έτη των σπουδών μου.

Ο ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΥΠΟ

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια, αν και υπάρχει τεράστια αύξηση στον αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν σε αθλητικές διοργανώσεις, ο γυναικείος αθλητισμός λαμβάνει πολύ λιγότερη προσοχή-προβολή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) σε σύγκριση με τον ανδρικό. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση περισσότερων από εβδομήντα (70) ερευνών/μελετών, που εξετάζουν το γυναικείο αθλητισμό σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, δείχνει ότι υπάρχουν τεράστιες διαφορές μεταξύ του τρόπου κάλυψης του ανδρικού και του γυναικείου αθλητισμού (Kamberidou, 2019; Kamberidou & Chroni, 2016; Λεβαντή, 2013; Καμπερίδου, 2012, 2010, 2005; Messner & Cooky, 2010; Πολιτοπούλου, 2009, 2007; Capranica et al., 2005; Cunningham, 2003; Billings & Eastman, 2002; Jones et al., 1999; Higgs & Weiller, 1994; Bryant, 1980). Οι διαφορές αυτές έγκεινται κυρίως στην έμφυλη ανισορροπία (ανισότητα) στην κάλυψη, τόσο ως προς το μέγεθος του άρθρου ή της αναφοράς και τον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται οι αθλήτριες και προβάλλεται ο γυναικείος αθλητισμός. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τον τρόπο και το βαθμό προβολής του γυναικείου αθλητισμού στις ελληνικές εφημερίδες και κατά πόσο οι αναφορές αυτές έχουν στερεοτυπικά ή σεξιστικά χαρακτηριστικά. Εξετάζονται τα πρωτοσέλιδα έξι (6) εφημερίδων (Ελεύθερος Τύπος, Τα Νέα, Καθημερινή, Έθνος, Εφημερίδα των Συντακτών, Ελεύθερη Ωρα) την περίοδο Δεκέμβριος 2018-Ιανουάριος 2019 και το σύνολο τριών (3) εφημερίδων (Καθημερινή, Έθνος, REAL) την περίοδο Ιανουάριος 2019, συγκεκριμένα από 1-12-2018 έως 31-1-2019. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπήρχαν ελάχιστα άρθρα (9 σε αριθμό) που αφορούσαν το γυναικείο αθλητισμό. Οι αναφορές στα εξώφυλλα/πρωτοσέλιδα στο γυναικείο αθλητισμό σχετίζονταν με την εμφάνιση της αθλήτριας, και συγκεκριμένα της Μαρίας Σάκκαρη στο Τουρνουά Τένις στην Αυστραλία τον Ιανουάριο του 2019. Υπήρχε ακόμα μία αναφορά σε ένα γυναικείο όνομα του ελληνικού αθλητισμού, αυτό της Κατερίνας Στεφανίδη. Η αντισφαίριση, είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις όπου η κάλυψη τόσο του ανδρικού όσο και του γυναικείου τένις είναι ελαφρώς πιο ισορροπημένη, αν και οι γυναίκες παρουσιάζονται με πιο σεξιστικό και συγκαταβατικό τρόπο. Συμπερασματικά: τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι χορηγοί—όπως αναδεικνύουν τα ερευνητικά στοιχεία—πρέπει να αρχίσουν να επενδύουν στο γυναικείο αθλητισμό και τα γυναικεία πρωταθλήματα, προκειμένου: (α) να αυξηθεί η προβολή και να αλλάξουν οι αντιλήψεις (κοινωνικά στερεότυπα) για τις γυναίκες-αθλήτριες, (β) να αυξηθεί η γυναικεία αθλητική συμμετοχή, και (γ) ο γυναικείος αθλητισμός να φθάσει στα ίδια επίπεδα με τον ανδρικό, δηλαδή να επιτευχθεί η έμφυλη ισορροπία.

Λέξεις κλειδιά: Γυναικείος αθλητισμός, Μ.Μ.Ε., Ηλεκτρονικός Τύπος, Έντυπος Τύπος, Έμφυλη Διάκριση, Κοινωνικά στερεότυπα, Γυναικεία Υποεκπροσώπηση, Έμφυλη ισορροπία

WOMEN'S SPORTS COVERAGE IN THE PRESS AND THE DIGITAL MEDIA

Abstract

In recent years, although there has been a tremendous increase in the number of women attending sporting events, women athletes receive much less attention in the media as compared to their male counterparts. A literature review of more than seventy (70) surveys and studies examining women's sports either nationally or globally has shown that there are enormous differences in the coverage of men's and women's sports (Kamberidou, 2019; Kamberidou & Chroni, 2016; Messner & Cooky, 2010; Capranica et al., 2005; Cunningham, 2003; Billings & Eastman, 2002; Jones et al., 1999; Higgs & Weiller, 1994). These differences (gender discrimination) are associated with an imbalance in the coverage of men's and women's sports, both in terms of the space/size (amount of coverage) they receive in the media as well as in the ways or manner that women athletes and women's sports are portrayed. The purpose of this study is to investigate how women's sports are covered in Greek newspapers, the amount of coverage, in addition to the extent of stereotypical and sexist characteristics or portrayals of female athletes. This study examines the front pages/covers and headlines of six (6) newspapers from December 2018 to January 2019 and three newspapers in the period January 2019. According to the findings, there were very few articles (9 in number) on women's sports. The references on women's sports focused on the *physical appearance* of Maria Sakkaris in the Australian Tennis Tournament in January 2019. Only one referred to the athlete Katerina Stefanidis, where the media coverage of both men's and women's tennis is slightly more balanced, although women are presented in a sexist way in this sport as well. In conclusion, research indicates that the media and sponsors should start investing in women's sports and women's leagues so as to: (a) increase coverage and change perceptions and stereotypes of women athletes and women's sports, (b) increase women's sport participation, and (c) ensure that women's sports will reach the same level and quality of coverage as men's sports, namely a gender balance.

Keywords: Women's sports, Mass Media, New Media, Gender discrimination, Social stereotypes, Women's underrepresentation, Gender balance

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Δήλωση συμμορφωσης με την ακαδημαϊκή δεοντολογία και την αποφυγή λογοκλοπής.....σελ.3	σελ.3
Ευχαριστίες	σελ.4
Περίληψη	σελ.5
Abstract.....	σελ.6
Πίνακας Περιεχομένων.....	σελ.7
Κατάλογος Πινάκων.....	σελ.9
Κατάλογος Εικόνων: ΤΑ ΝΕΑ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.11
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.12
1.1 Αθλητισμός-Αθλητική Συμμετοχή.....	σελ.12
1.2 Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος: Σκοπός της εργασίας.....	σελ.18
2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	σελ.22
2.1. Κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από τα ΜΜΕ.....	σελ.22
2.2. Κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από το διαδίκτυο.....	σελ.27
2.3. Διαφορές στον τρόπο κάλυψης του γυναικείου και αντρικού αθλητισμού	σελ.28
3. ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΞΙ (6) ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΜΕ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ	
3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.32
3.2. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ.....	σελ.32
3.3. ΤΑ ΝΕΑ.....	σελ.35
3.4. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.40
3.5. ΕΘΝΟΣ.....	σελ.44
3.6. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ.....	σελ.46
3.7. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ.....	σελ.49

**4. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΕ ΤΡΕΙΣ (3)
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2019**

4.1. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.52
4.2. ΕΘΝΟΣ.....	σελ.57
4.3. REAL.....	σελ.61
4.4 Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	σελ.67

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑσελ.68

5.1 Συμπερασματικές παρατηρήσεις-προτάσεις.....	σελ.73
---	--------

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.76

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3.1: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018	σελ.23
Πίνακας 3.2: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος κατά το μήνα Ιανουάριο 2019	σελ. 24
Πίνακας 3.3: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018.....	σελ. 26
Πίνακας 3.4: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.....	σελ. 28
Πίνακας 3.5: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018.....	σελ.31
Πίνακας 3.6: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.....	σελ.32
Πίνακας 3.7: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018.....	σελ.35
Πίνακας 3.8: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.....	σελ. 36
Πίνακας 3.9: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018	σελ.38
Πίνακας 3.10: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019	σελ.39

Πίνακας 3.11: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018	σελ.41
Πίνακας 3.12: Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019	σελ. 42

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ από 07-12-2018.....	σελ.26
Εικόνα 2: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ από 07-01-2019.....	σελ.28
Εικόνα 3: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ από 10-01-2019.....	σελ.29
Εικόνα 4: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.32
Εικόνα 5: Από το άρθρο στην Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.53
Εικόνα 6: Από το άρθρο που αναφέρεται στην συμμετοχή των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.55
Εικόνα 7: Από το άρθρο που αναφέρεται στην συμμετοχή των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.56
Εικόνα 8: Από το άρθρο που αναφέρεται στην την ήττα της Σάκκαρη στο Τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.....	σελ.57
Εικόνα 9: Από το άρθρο που αναφέρεται στους Τσιτσιπά και Στεφανίδη και την νίκη τους επί των Φέντερερ και Μπέρνσις Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ.....	σελ.58
Εικόνα 10: Από το άρθρο που αναφέρεται στη συμμετοχή της Σάκκαρη στο Αυστραλιανό OPEN Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ.....	σελ.60
Εικόνα 11: Από το άρθρο που αναφέρεται στη συμμετοχή της Στεφανίδη στον πρώτο αγώνα της σειράς IAAFIndoorTour που έγινε στη Βοστώνη Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ.....	σελ.61
Εικόνα 14: Η Σαράποβα στο Australian Open.....	σελ.62
Εικόνα 15: Ο αποκλεισμός της Σάκκαρη στο Australian Open.....	σελ.63
Εικόνα 16: Τσιτσιπάς και Σάκκαρη στο Australian Open.....	σελ.63
Εικόνα 17: Τσιτσιπάς και Σάκκαρη στο Australian Open.....	σελ.64
Εικόνα 18: Τσιτσιπάς και Σάκκαρη.....	σελ.64
Εικόνα 19: Στεφανίδη στο επί κοντώ στο μίτινγκ κλειστού στίβου της Βοστώνης.....	σελ.65
Εικόνα 20: «Με τον καλύτερο τρόπο ξεκίνησε η χειμερινή σεζόν για την Κατερίνα Στεφανίδη. Στην πρώτη της εμφάνιση στο pole vault summit στο Ρίνο».....	σελ.65
Εικόνα 21: «At 5-1 down in the third set against Serena Williams, @KaPliskova's mind was in the locker room... Somehow she endedup in the #AusOpen».....	σελ.66
Εικόνα 22: «Το δεύτερο GrandSlam της καριέρας της κατέκτησε η Ναόμι Οσάκα! Η 21χρονη τενίστρια από την Ιαπωνία, νούμερο 4 στην παγκόσμια κατάταξη».....	σελ.66
Εικόνα 23: «Στα άλλα ζευγάρια των προημιτελικών κόντραρονται Ναόμι Οσάκα (Ιαπωνία, Νο.4) - Έλενα Σβιτόλινα (Ουκρανία, Νο.6), Πέτρα Κβίτοβα».....	σελ.67

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Αθλητισμός - Αθλητική Συμμετοχή - Γυναικεία υποεκπροσώπηση

«Η γυναίκα-αθλήτρια υπήρχε πάντα. Όμως άλλοι το γνώριζαν, άλλοι το αναγνώριζαν, άλλοι προσποιούνταν την ανυπαρξία της, και άλλο την διακωμωδούσαν!» (Πολιτοπούλου, 2009, σελ. 47).

Στοιχεία της UNESCO (2018) αναδεικνύουν ότι μόνο το 4% του αθλητικού περιεχομένου των μέσων ενημέρωσης είναι αφιερωμένο στο γυναικείο αθλητισμό και μόνο το 12% των αθλητικών ειδήσεων παρουσιάζονται από γυναίκες. Ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO, το Φεβρουάριο του 2018, ζήτησε την ισότιμη κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού και της αθλήτριας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (M.M.E.). Επίσης, η UNESCO καταδικάζει την τακτική προβολής των έμφυλων στερεότυπων και σεξιστικών σχολίων που προβάλλονται στα MME, όπως η επικέντρωση στη σωματική εμφάνιση, τη σεξουαλικότητα, και την προσωπική ζωή των αθλητριών αντί για τα αθλητικά τους επιτεύγματα ή την αθλητική τους ταυτότητα.

Γενικά, οι αθλήτριες είναι περισσότερο γνωστές ως διασημότητες (stars) και η προβολή τους στα M.M.E. δεν επικεντρώνεται στον αθλητικό τους ρόλο, στην αθλητική τους ταυτότητα ή στα αθλητικά τους επιτεύγματα (Kamberidou, 2019), αλλά σε γεγονότα όπως ο γάμος τους ή άλλα προσωπικά στοιχεία.

Ήδη από τη δεκαετία του 1980 και μέχρι σήμερα πληθώρα ερευνών, υποστηρίζει ότι η κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων είναι ειδικά σχεδιασμένη να προβάλλει μόνο τις γυναικείες αθλητικές εκδηλώσεις που θεωρούνται *γυναικείες* και ότι αυτό μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της αρνητικής αντίληψης ότι οι γυναίκες δεν είναι τόσο καλές στον αθλητισμό και επομένως δεν αξίζει να παρακολουθούμε το γυναικείο αθλητισμό. Αυτή η τάση φαίνεται να υπάρχει σε σχεδόν όλα τα δυτικά έθνη σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό.

Όπως υπογραμμίζει η Καμπερίδου (2012) στην έρευνά της *Κοινωνικό φύλο, κοινωνικό κεφάλαιο, πολυπολιτισμικότητα και αθλητισμός*, τα έμφυλα στερεότυπα

στον έντυπο τύπο και στην τηλεοπτική κάλυψη της γυναίκας αθλήτριας αναπαράγουν τα αναχρονιστικά στερεότυπα που έχουν μειώσει τη γυναικεία αθλητική συμμετοχή. Επισημαίνει, επίσης, ότι η προβολή/κάλυψη πρέπει να επικεντρώνεται στα αθλητικά επιτεύγματα των αθλητριών, και όχι στην σεξουαλικότητά τους, την *θηλυκότητά* τους, την εμφάνισή τους ή τα συναισθήματά τους. Παρατηρεί, επιπλέον, ότι «οι γυναίκες αθλήτριες πρέπει να κερδίσουν (Νίκη) για να έχουν την κάλυψη των Μ.Μ.Ε. ενώ οι άνδρες αθλητές απολαμβάνουν την τηλεοπτική προβολή άσχετα από τα επιτεύγματά τους (Νίκη ή Ήττα)», προσθέτοντας ότι «η εμπορική παγκοσμιοποίηση του Αθλητισμού, οι στόχοι για μεγαλύτερη ακροαματικότητα, η αθλητική ιδιωτική βιομηχανία, η εμπορική εκμετάλλευση, μεταξύ άλλων, συνέβαλαν και συμβάλλουν στη σημερινή μοντελοποίηση-εμπορευματοποίηση των αθλητών/τριών» (Καμπερίδου, 2012).

Αναλυτικότερα, στο δεύτερο κεφάλαιο της έρευνάς της η Καμπερίδου (2012) επεξεργάζεται την *κρίση στον γυναικείο αθλητισμό*, και «τις κοινωνικές επιπτώσεις της προβολής των εμπορευματοποιημένων-μοντελοποιημένων και εικονικά κατασκευασμένων αθλητών/αθλητριών στα Μ.Μ.Ε., τον εξωραϊσμό των ανδρικών επιτευγμάτων και την υποβάθμιση των γυναικείων, καθώς και την προβολή του γυναικείου αθλητισμού στα Μ.Μ.Ε. των Η.Π.Α., της Αυστραλίας και της Ελλάδας.» Εδώ φαίνεται ότι «το κύριο εμπόδιο που αντιμετωπίζει ο γυναικείος αθλητισμός και η αθλήτρια σήμερα είναι η μειωμένη προβολή στα Μ.Μ.Ε. (Καμπερίδου, 2012, σελ. 9).

«Η σκόπιμη παράλειψη του γυναικείου αθλητισμού», διακρίνει η Καμπερίδου, «αποτελεί μια απόκλιση από τη δημοσιογραφική δεοντολογία και έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση του γυναικείου αθλητισμού και την παρεμπόδιση της περαιτέρω ανάπτυξής του. Η "κρίση στον γυναικείο αθλητισμό" (Messner et al., 2010) επισημαίνεται ειδικά στις Η.Π.Α., όπου η τηλεοπτική κάλυψη των γυναικείων αγώνων είναι λιγότερη από ό,τι ήταν πριν από 20 χρόνια και δεν υπάρχει καμία ένδειξη ή λόγος να πιστεύουμε ότι αυτή η τάση θα αλλάξει, εκτός αν οι τηλεοπτικοί παραγωγοί αποφασίσουν ότι κάτι τέτοιο θα ήταν προς όφελός τους» (Καμπερίδου, 2012, σελ. 9-10).

Στα αποτελέσματα της έρευνας η Καμπερίδου διακρίνει ότι ο «Ο γυναικείος αθλητισμός θα προβληθεί ισότιμα με τον ανδρικό μόνο όταν η αθλητική βιομηχανία αντιληφθεί ότι θα είναι προς όφελός της και όταν τα Μ.Μ.Ε. αντιληφθούν ότι θα αυξηθεί η ακροαματικότητα – εν ολίγοις τα κέρδη» (Καμπερίδου, 2012, σελ. 10).

Σε αυτό το σημείο, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι ο Αθλητισμός μπορεί να γίνει κατανοητός ως ένα πλέγμα νοημάτων και δραστηριοτήτων που ποικίλλουν και για τον λόγο αυτό είναι δύσκολο να οριοθετηθεί, όπως υπογραμμίζει ο Νικόλαος Πατσαντάρας (2014). Επίσης, παρατηρεί ότι η δυσκολία στην εννοιολόγηση του όρου Αθλητισμός, αφορά την ποικιλία που δίδεται στις σημασίες στις οποίες παραπέμπει ο όρος αυτός (Πατσαντάρας, 2007). Υπογραμμίζει, επίσης, ότι όταν αναφερόμαστε στον αθλητισμό εννοούμε τις σωματικές δραστηριότητες, τις γυμναστικές ασκήσεις, τους αθλητικούς αγώνες και τα αθλητικά παιχνίδια, τα οποία ανελίσσονται σε ένα πλαίσιο συγκεκριμένων κανόνων. Αυτό συνήθως μας παραπέμπει σε καταστάσεις ανταγωνισμού, αλλά και σε επιδόσεις. Βέβαια υπάρχουν και σωματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την κινησιολογία, οι οποίες περιλαμβάνουν τον περίπατο, το κολύμπι, το περπάτημα και οι οποίες δεν υπάγονται σε πλαίσια κανόνων και που δεν έχουν ως στόχο την επίδοση και τον ανταγωνισμό (Πατσαντάρας, 2014, σελ. 33).

Ωστόσο, σε μια πιο γενική προσέγγιση θα μπορούσαμε να πούμε πως ο αθλητισμός περιλαμβάνει «θεσμιοποιημένες ανταγωνιστικές δραστηριότητες που επιτελούνται δια της χρήσης σύνθετων σωματικών κινητικών δεξιοτήτων και σωματικών ικανοτήτων» (Πατσαντάρας, 2014, σελ. 34).

Εάν εξετάσουμε τον όρο του αθλητισμού στο σήμερα, συνεχίζει ο Πατσαντάρας (2014), με βάση τα σύγχρονα δεδομένα της εποχής, θα παρατηρήσουμε πως έχει απολέσει το παλαιό συνεκτικό του νόημα. Βλέπουμε πως «έχουν δημιουργηθεί νέα αθλητικά σχήματα που παραπέμπουν σε νέα κοινωνικά νοήματα, όπως ο αθλητισμός των επιδόσεων, ο πρωταθλητισμός, ο ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός, ο μαζικός αθλητισμός, η φυσική αγωγή, ο αθλητισμός που προάγει την υγεία, οι αθλοπαιδιές στο στρατό, ο αθλητισμός που οδηγεί στην επανένταξη των φυλακισμένων, ο προσαρμοσμένος αθλητισμός (ο αθλητισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες), ο αθλητισμός αποκατάστασης χρόνιων προβλημάτων, και τα extreme sports, δηλαδή αθλήματα ακραίου χαρακτήρα» (Πατσαντάρας, 2014, σελ.34).

Όμως θα πρέπει να τονίσουμε πως ο ανταγωνισμός και η επίδοση δεν εντοπίζονται σε όλα τα αθλητικά μοντέλα που μόλις παρουσιάσαμε (Πατσαντάρας, 2014, 2007).

Αυτά τα δύο συστατικά στοιχεία του αθλητισμού, ο ανταγωνισμός και η επίδοση, όπως παρατηρεί ο Πατσαντάρης (2014), παίζουν είτε σπουδαίο είτε ελάχιστο είτε καθόλου ρόλο ανάλογα με το αθλητικό γεγονός αλλά και με το νόημα που δίδουμε στο εκάστοτε αθλητικό γεγονός.

Επίσης, αυτό στο οποίο πρέπει να επικεντρωθούμε είναι πως ο αθλητισμός στοχεύει στην προαγωγή της υγείας και της ευεξίας. Δηλαδή, «ο αθλητισμός αποκτά ένα συμβολικό χαρακτήρα, όπου παραδοσιακά και μέσα από την εξέταση των διαφόρων πλευρών του απευθύνεται στον ελεύθερο χρόνο, αποτελεί δραστηριότητα του ελευθέρου χρόνου. Ακόμα θα πρέπει να πούμε πως οι χώροι όπου λαμβάνουν χώρα οι αθλητικές δραστηριότητες ποικίλλουν (μπορεί να είναι η παραλία, το πάρκο, το γήπεδο)» (Πατσαντάρης, 2014, σελ. 34).

Βεβαίως, ο αθλητισμός μπορεί να γίνει κατανοητός, μέσα από συγκεκριμένες συμπεριφορές, κανόνες και αξίες μέσα στον χρόνο. Άλλωστε, «οι κανόνες στον αθλητισμό δεν είναι αποτέλεσμα μιας αυθόρμητης ατομικής έκφρασης αλλά έχουν τυπικό χαρακτήρα, είναι προκαθορισμένοι» (Πατσαντάρης, 2014, σελ. 37).

Σύμφωνα με τον Γιάννη Ζέρβα (1993, σελ. 15), ως αθλητισμός ορίζεται η συστηματική σωματική καλλιέργεια και δράση με συγκεκριμένο τρόπο, ειδική μεθοδολογία και παιδαγωγική με σκοπό την ύψιστη σωματική απόδοση στο αθλητικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Ο αθλητισμός και τα αθλητικά δρώμενα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας καθότι ασχολείται ενεργά το μεγαλύτερο μέρος της, είτε συμμετέχοντας είτε παρακολουθώντας. Μια ιστορική αναδρομή στη συγκρότηση των κοινωνιών υποδεικνύει πως ο αθλητισμός αποτελούσε μια κατεξοχήν αντρική ασχολία.

Σχετικά με αυτήν την αποκαλούμενη από τον Ζέρβα (1993) «αντρική ασχολία», δηλαδή τον ανδροκεντρικό χώρο του αθλητισμού, η έρευνα των Κέφη Χατζηχαμπέρη, Καμπερίδου και Πατσαντάρη (2017) αναδεικνύει ότι τόσο ο αθλητισμός όσο και ο στρατός εμφανίζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά: διαμορφώθηκαν ως χώροι ανδροκεντρικοί.

Όπως παρατηρούν οι ερευνητές: «Στις διάφορες φάσεις της νεωτερικής περιόδου, σύμφωνα με τις κυρίαρχες εθιμοτυπικές, κοινωνικές αλλά και επιστημονικές αντιλήψεις, έλλειπαν από την αποκαλούμενη γυναικεία οντότητα-φύση εκείνες οι ψυχικές και φυσικές δυνατότητες που θα τις καθιστούσαν ικανές για να

συμμετάσχουν τόσο στον αθλητικό ανταγωνισμό όσο και σε μια πολεμική αντιπαράθεση» (Κέφη Χατζηχαμπέρη, Καμπερίδου, Πατσαντάρας, 2017).

Για μια μεγάλη χρονική περίοδο οι γυναίκες, όπως αναφέρει η Καμπερίδου (2011, 2012), ήταν αποκλεισμένες από τις αθλητικές και στρατιωτικές δραστηριότητες. Έτσι στις προοπτικές των κοινωνικών-πολιτισμικών εξελίξεων, η πρόσβαση της γυναίκας τόσο στον αθλητισμό όσο και στον στρατό, θεωρήθηκε ως μέσον διακήρυξης της ισονομίας μεταξύ των δυο φύλων, αλλά και ως κοινωνικός χώρος χειραφέτησης της γυναίκας (Καμπερίδου 2011, 2012).

Ωστόσο, όπως τονίζουν οι Κέφη Χατζηχαμπέρη, Καμπερίδου και Πατσαντάρας (2017) «σήμερα αν και στον θεσμικά οργανωμένο αθλητισμό ο αριθμός συμμετοχής των γυναικών προσεγγίζει και σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνει αυτόν των ανδρών, οι γυναίκες που συμμετέχουν στο στρατό αποτελούν μειονότητα».

Όσον αφορά στην άθληση στις στρατιωτικές σχολές, στη διδακτορική της διατριβή η Κέφη Χατζηχαμπέρη (2020) προτείνει τον επανασχεδιασμό της δομής του στρατιωτικού αθλητικού προγράμματος (μικτές ομάδες). Όπως διαπιστώνει η ερευνήτρια, και τα δύο φύλα έχουν το ίδιο κοινό αθλητικό-στρατιωτικό πρόγραμμα στην πρωινή άθληση, στη γενική άθληση και στο στίβο μάχης, υπογραμμίζοντας ότι η κοινή αθλητική ενασχόληση μπορεί να λειτουργήσει ως εξαιρετικό μέσον για μια ισόνομη μεταχείριση και πλήρη ενσωμάτωση των γυναικών σε στρατιωτικούς θεσμούς, όπως είναι οι Ανώτατες Στρατιωτικές Σχολές στην Ελλάδα.

Σχετικά με τις μεταβολές συγκεκριμένων βιολογικών παραμέτρων που επιφέρουν οι αθλητικές στρατιωτικές δραστηριότητες στα δύο φύλα, οι Κέφη Χατζηχαμπέρη και Καμπερίδου (2019) παρατηρούν ότι οι γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες είναι πιο επιρρεπείς σε υπερβολικούς τραυματισμούς, όπως α) κατάγματα από 12% έως 30%, β) μικροβλάβες στην οστική ανάπτυξη και γ) τραυματισμοί λόγω υπερβολικής προπόνησης. Αναφέρουν επίσης, ότι η άθληση και γενικότερα η φυσική αγωγή στις στρατιωτικές σχολές της χώρας μας (όπως και στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ), αποτελεί σημαντικό κομμάτι της στρατιωτικής εκπαίδευσης των σπουδαστών και των σπουδαστριών, με απώτερο σκοπό να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του κλάδου που θα υπηρετήσουν: Στρατός Ξηράς, Πολεμικό Ναυτικό, Πολεμική Αεροπορία (Κέφη Χατζηχαμπέρη & Καμπερίδου, 2019).

Πράγματι, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για την ισότητα των φύλων. Παρόλα αυτά, αξίζει να επισημανθεί πως παρά την σημαντική

πρόδο για την ισότητα των δύο φύλων, τόσο στην κοινωνία όσο και στο χώρο του αθλητισμού που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας, η θέση της γυναίκας υπολείπεται σημαντικά (Gender and Media Progress Study, 2010; Kamberidou & Chroni, 2016). Όχι μόνο η κάλυψη και προβολή του γυναικείου αθλητισμού (δηλαδή η συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις εκφάνσεις του αθλητισμού) σε όλο τον κόσμο είναι άنيση σε σύγκριση με εκείνη των ανδρών, αλλά και όταν υπάρχει, συχνά η δημοσιότητα επικεντρώνεται σε όλα τα άλλα εκτός από τις αθλητικές ικανότητες των αθλητριών (Kamberidou, 2019).

Η Gender Links σε μελέτη που διεξήγαγαν το 2010 (Gender and Media Progress Study, 2010) διαπίστωσε ότι μόνο το 10% της κάλυψης των αθλητικών γεγονότων αφορά το γυναικείο αθλητισμό ή τις αθλήτριες. Ακόμα και όταν παρουσιάζονται γυναικείες αθλητικές εκδηλώσεις, απεικονίζονται ως καινοτομία αντί για ένα σοβαρό αθλητικό γεγονός. Έχει διαπιστωθεί ότι τα online σχόλια για τις αθλήτριες είναι πολύ περισσότερα κατά τους ολυμπιακούς αγώνες σε σχέση με τα σχόλια για τους άνδρες. Ωστόσο, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε γενικό επίπεδο, τα σχόλια από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εστιάζονται στην εμφάνιση των αθλητριών, τα ρούχα τους και το στυλ τους (Bryant, 1980; Jones et al., 1999; Πολιτοπούλου 2007, 2009), όπως δείχνουν και πρόσφατα ερευνητικά στοιχεία (Kamberidou, 2019; Kamberidou & Chroni, 2016; Λεβαντή, 2013).

Τα τελευταία χρόνια, αν και υπάρχει τεράστια αύξηση στον αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν σε αθλητικές διοργανώσεις, οι αθλήτριες λαμβάνουν πολύ λιγότερη προσοχή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (M.M.E.) σε σύγκριση με τους άνδρες (Kamberidou, 2019)

Τα ερευνητικά στοιχεία του Lombard (2002) και του Jones (2004) δείχνουν ότι είναι σημαντικά μικρότερη η κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Επίσης, η Καμπερίδου (2011, 2010, 2009), η Λεβαντή (2013) και οι Kamberidou & Chroni (2016), διαπίστωσαν ότι οι άνδρες αθλητές εμφανίζονται με τρόπο που τονίζεται η αθλητική τους ταυτότητα, ιδιότητα και ικανότητα, ενώ οι αθλήτριες παρουσιάζονται με τρόπο που τονίζεται η φυσική τους ελκυστικότητα και *θηλυκότητα*.

Τόσο ο έντυπος όσο και ο ηλεκτρονικός τύπος καθώς και το ύψος της κάλυψης του γυναικείου αθλητισμού από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα. Μια τέτοια αντιμετώπιση δημιουργεί την αντίληψη περί

μεγάλης απουσίας των γυναικών από τον αθλητισμό, απαξιώνοντας και υποτιμώντας τα επιτεύγματα και τις προσπάθειές τους (Billings & Eastman, 2002).

1.2 Ορισμός και διατύπωση του προβλήματος: Σκοπός της εργασίας

«Στη σύγχρονη μετανεωτερική πραγματικότητα, το φύλο μεταβάλλεται από μια στατική αντίληψη σε μια δυναμική κοινωνική κατηγορία (κοινωνικό φύλο), αλλάζοντας τις προσδοκίες του κοινωνικού περιβάλλοντος όχι μόνο για τη γυναίκα, αλλά και για τον άνδρα» (Καμπερίδου, 2012, σελ. 9).

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τον τρόπο και το βαθμό-συχνότητα προβολής του γυναικείου αθλητισμού στις ελληνικές εφημερίδες και κατά πόσο στις αναφορές αυτών των εφημερίδων εντοπίζονται στερεοτυπικά και σεξιστικά χαρακτηριστικά. Θα εξεταστούν τα εξώφυλλα 6 εφημερίδων την περίοδο Δεκέμβριος 2018-Ιανουάριος 2019 και το σύνολο των τριών εφημερίδων την περίοδο Ιανουάριος 2019.

Είναι σημαντικό να μελετήσουμε πώς τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν τις αθλήτριες και τον γυναικείο αθλητισμό—καθώς όπως και κάθε άλλη κοινωνική ομάδα (Kamberidou, Bonias, Patsantaras, 2019)— και κατά αυτό τον τρόπο συμβάλλουν στη διαμόρφωση των πεποιθήσεων της κοινωνίας σχετικά με αυτές (Cooky, Hextrum, & Messner, 2013; Duncan, Jensen, & Messner, 1993). Εάν οι παραστάσεις αυτές είναι λανθασμένες/σεξιστικές ή προβάλλουν κοινωνικά στερεότυπα για τη γυναίκα-αθλήτρια ή άλλων κοινωνικών ομάδων, όπως ΑμΕΑ (Kamberidou, Bonias, Patsantaras, 2019), τότε αναπαράγουν κοινωνικές διακρίσεις και προκαταλήψεις, δηλαδή τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Σύμφωνα με τους Buysse και Embser-Herbert (2004), τόσο ο αθλητισμός όσο και τα μέσα κατασκευής στερεοτύπων που διατηρούν την ανισότητα των φύλων, είναι σημαντικό να μελετούνται. Οι Shifflett και Revelle (1994), υποστήριξαν ότι επειδή τα μέσα ενημέρωσης χρησιμεύουν συχνά για να πλαισιώσουν το αποδεκτό, αναμενόμενο και επιθυμητό, η μη κάλυψη θα μπορούσε ενδεχομένως να υπονομεύσει τα επιτεύγματα και την αξία των γυναικών στον αθλητισμό.

Τι γίνεται στην Ελλάδα; Ο Αναστάσιος Κατσιαδράμης (2012), που εξέτασε περισσότερα από 200 πρωτοσέλιδα αθλητικών εφημερίδων—*ΦΩΣ, Ώρα για Σπορ,*

Κιτρινόμαυρη Ωρα, Γάτα, Εξέδρα, Γάυρος, SportDay, Goal, Φίλαθλος Πρωταθλητής, Πράσινη και Derby—από Ιανουάριο του 2010 έως τον Δεκέμβριο του 2011, επεσήμανε ότι δεν υπήρχε καμία προβολή/φωτογραφία του γυναικείου αθλητισμού ή της αθλήτριας στα εξώφυλλα αυτών των εφημερίδων. Με αφορμή αυτήν την έρευνα, η Δέσποινα Λεβαντή (2013), στην διπλωματική/πτυχιακή της εργασία, εξετάζει την προβολή του γυναικείου αθλητισμού και της αθλήτριας στον ελληνικό έντυπο τύπο και ειδικά τον τρόπο με τον οποίο προβάλλεται/παρουσιάζεται η κοινωνική ομάδα γυναίκα-αθλήτρια. Βασικό ερευνητικό υλικό της διπλωματικής της εργασίας αποτελεί ο πολιτικός και αθλητικός τύπος —πέντε εφημερίδες— στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου δύο μηνών: Νοέμβρης και Δεκέμβρης του 2011.

Η Λεβαντή (2013) υπογραμμίζει ότι δεν υπάρχει προβολή/κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού και της αθλήτριας, στο ρόλο της αθλήτριας στα εξώφυλλα του ελληνικού αθλητικού τύπου. Αναλυτικότερα, όσον αφορά στην ελληνική πραγματικότητα, η Λεβαντή (2013) εξέτασε συνολικά 5 εφημερίδες / 155 τεύχη: τον πολιτικό τύπο (Ελευθεροτυπία-45 τεύχη, Ελεύθερος τύπος-50 τεύχη και Ριζοσπάστης-51 τεύχη).

Όσον αφορά στον Αθλητικό τύπο, εξέτασε το SportDay (6 τεύχη) και το Goalnews (3 τεύχη). Έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στο φωτογραφικό υλικό και στις λεζάντες που παρουσιάζουν/περιγράφουν το γυναικείο αθλητισμό και την αθλήτρια. Στην έρευνά της, εντοπίζει μεγάλη διαφορά στον αριθμό των σελίδων, άρθρων και φωτογραφιών που αφιερώνονται στον ανδρικό αθλητισμό, σε σχέση με την κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού, ο οποίος υποεκπροσωπείται. Για παράδειγμα, υπήρχαν μόνο 2 φωτογραφίες σε πρωτοσέλιδο πολιτικών εφημερίδων για το γυναικείο αθλητισμό (Λεβαντή, 2013).

Από τα 155 τεύχη, τα 100 συμπεριλαμβάνουν ειδήσεις για τη γυναίκα-αθλήτρια (65%). Επίσης, συνολικά 62 φωτογραφίες αφιερώνονται στη γυναίκα-αθλήτρια αλλά μόνο οι 46 από αυτές την παρουσιάζουν στον αθλητικό της ρόλο, δηλαδή με την αθλητική ταυτότητα και ιδιότητα. Επίσης, υπήρχαν μόνο 2 φωτογραφίες σε πρωτοσέλιδο πολιτικών εφημερίδων. Το κυρίως προβαλλόμενο άθλημα όλων των εφημερίδων είναι το ανδρικό ποδόσφαιρο: SportDay- 76,4%, Goal news- 69,4%, Ελευθεροτυπία- 76,6%, Ελεύθερος τύπος- 82,5%, Ριζοσπάστης- 45,3% (άρθρα). Για τα υπόλοιπα αθλήματα αν και οι εφημερίδες αφιερώνουν μικρότερο

ποσοστό του χώρου τους, παρατηρείται ότι και πάλι, οι ανδρικές αθλητικές δραστηριότητες προβάλλονται πολύ περισσότερο από τις γυναικείες (Λεβαντή, 2013).

Η Λεβαντή (2013) διακρίνει επίσης, ότι η περιγραφή των γυναικείων αθλητικών γεγονότων από τους δημοσιογράφους πολλές φορές επικεντρώνεται κυρίως στην εμφάνιση, την «θυληκότητα» και την σεξουαλικότητα της αθλήτριας, δηλαδή περισσότερη σημασία δίνουν στο γυμνασμένο κορμί, τα συναισθήματα της και την ιδιωτική της ζωή και όχι στα αθλητικά τους επιτεύγματα. Η στάση αυτή παρατηρείται μόνο από άνδρες δημοσιογράφους (Λεβαντή, 2013).

Ενδεικτικά, τι γράφουν οι λεζάντες ή τα σχόλια για τις αθλήτριες στο SportDay: «Άτυχες, αλλά σέξι», «Μην κλαίτε, κορίτσια!», «Η απογοήτευση και τα δάκρυα κάνουν απλά κάποιες γυναίκες ακόμη πιο σέξι» (Λεβαντή, 2013).

Οι πολιτικές εφημερίδες, που επιλέχθηκαν τυχαία, όπως επισημαίνει η Λεβαντή (2013) είναι η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ τύπος και ο ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ. Κύρια πηγή αποτελούν τα αθλητικά άρθρα καθώς και οι ειδησεογραφικές στήλες και σελίδες που αναφέρονται στο γυναικείο αθλητισμό και στη γυναίκα αθλήτρια.

Αναλυτικότερα, όπως υπογραμμίζει η Λεβαντή (2013), οσον αφορά στις αθλητικές εφημερίδες SportDay και Goalnews, παρατηρείται, μεταξύ άλλων, ότι αφιερώνουν χαμηλότερο ποσοστό του χώρου τους στο γυναικείο αθλητισμό σε σύγκριση με τον ανδρικό. Επίσης, διαπιστώνεται ότι ακόμα και αν η είδηση αναφέρεται σε επιτυχία ή στη Νίκη γυναικείων ομάδων, τις περισσότερες φορές είναι με τη μορφή σύντομης είδησης και όχι ως επισήμανση ή ανάλυση, εν αντίθεση με τις ανδρικές ομάδες όπου και στην περίπτωση ήττας, αναλύονται διεξοδικά όλα τα προβλήματα των ομάδων και προτείνονται λύσεις.

Δηλαδή, παρατηρούνται τηλεγραφικού τύπου ειδήσεις σχετικά με το γυναικείο αθλητισμό και ελάχιστα άρθρα χρησιμοποιούν θετική γλώσσα. Για παράδειγμα η αθλητική εφημερίδα SportDay περιγράφει τις αθλήτριες ως «καλλίγραμμες γυναίκες», «σέξι», «άτυχες, αλλά σέξι», επικεντρώνεται στον “συναισθηματικό” και ψυχολογικό κόσμο της αθλήτριας αντί για την αθλητική της δραστηριότητα και χρησιμοποιεί φράσεις και λεζάντες όπως «μην κλαίτε, κορίτσια!» «Ροζ» ιστορίες, κ.ά. (Λεβαντή, 2013).

Από την άλλη πλευρά, συνεχίζει η Λεβαντή (2013), η στάση και η πολιτική της αθλητικής εφημερίδας Goalnews— η πρώτη εφημερίδα όπου βρίσκουμε γυναίκα

να αρθρογραφεί και να υπογράφει ένα κατ' εξοχήν ανδρικό άθλημα, το ποδόσφαιρο—δεν παρουσιάζει την αθλήτρια ως σεξουαλικό αντικείμενο και χρησιμοποιεί θετική γλώσσα αντί για σεξιστική. Ωστόσο, και εδώ υποεκπροσωπείτε ο γυναικείος αθλητισμός.

Η ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας που πραγματοποίησε η Λεβαντή (2013), αναδεικνύει ότι καθημερινά διαπιστώνονται κοινωνικές διακρίσεις λόγω φύλου στα Μ.Μ.Ε., και ειδικά για την κοινωνική ομάδα *γυναίκα-αθλήτρια*. Παρατηρείτε, πλατιά διαδεδομένη και ευρύτατη κάλυψη του ανδρικού αγωνιστικού αθλητισμού καθώς και του αθλητή, σε αντίθεση με την ελάχιστη ή μειωμένη κάλυψη και προβολή του γυναικείου αθλητισμού και της αθλήτριας.

Η πρώτη ερευνήτρια που εξετάζει που εξετάζει τη θέση της αθλήτριας στον ελληνικό πολιτικό και αθλητικό έντυπο τύπο είναι η Αναστασία Πολιτοπούλου (2007) στη διδακτορική της διατριβή με θέμα *οι στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στη γυναίκα-αθλήτρια όπως αποτυπώνονται στον (ελληνικό) έντυπο Τύπο-πολιτικό και αθλητικό- το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα*.

Η Πολιτοπούλου (2007) εξετάζει 200 πολιτικές εφημερίδες: δυο από τον δεξιό ιδεολογικό χώρο η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ και η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ενώ για τον αριστερό ιδεολογικό χώρο η ΑΥΓΗ, τη μεταπολεμική-μετεμφυλιακή περίοδο 1950-1967. Η ποσότητα των αποδελτιωμένων άρθρων και για τις τρεις εφημερίδες ανέρχονται στα διακόσια. Η έρευνά της, επεκτάθηκε σε κάθε άρθρο και είδηση, όπου υπήρχαν αναφορές-σχόλια-κριτικές, όσον αφορά την ενασχόληση της γυναίκας με τον αθλητισμό ακόμα και έξω από τις αθλητικές στήλες. Φωτογραφίες και λεζάντες που απεικόνιζαν τη γυναίκα-αθλήτρια ελήφθησαν υπ' όψει.

Όπως παρατηρεί σε άρθρο της αργότερα: «Η ιδεολογία, το αξιακό σύστημα και ο κομματικός χώρος είναι παράμετροι οι οποίοι λαμβάνονται υπ' όψει [...] γλώσσα, ιδιωματισμοί, φρασεολογία, λεξιλόγιο, κ.ά. λαμβάνονται επίσης υπ' όψει όπως επίσης και ο χώρος που καλύπτει το τεκμήριο (1/στήλο, 2/στήλο), η σταθερότητα της σελίδας, η παρουσία-απουσία του καθώς και η ένταση που προβάλλεται» (Πολιτοπούλου, 2009, σελ. 48).

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από τα ΜΜΕ

Πράγματι, όπως ήδη αναφέρθηκε, «η γυναίκα-αθλήτρια υπήρχε πάντα. Όμως άλλοι το γνώριζαν, άλλοι το αναγνώριζαν, άλλοι προσποιούνταν την ανυπαρξία της, και άλλοι την διακωμωδούσαν!» (Πολιτοπούλου, 2009, σελ. 47).

Η Kane (2013) δημοσίευσε ένα άρθρο (Exploring elite female athletes' interpretations of sport media images: A window into the construction of social identity and "sellin gsex" in women's sports), στο οποίο υποστηρίζει ότι όσο καλύτερες γίνονται οι γυναίκες στον αθλητισμό τόσο περισσότερο τις αγνοούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η Fink (2013), σε έρευνα που πραγματοποίησε το ίδιο έτος με τίτλο *The freedom to choose. Elite female athletes' preferred representations within endorsement opportunities*, κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα και συμπλήρωσε ότι οι γυναίκες αθλήτριες και ο γυναικείος αθλητισμός τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης από την αθλητική ειδησεογραφία σε σύγκριση με τους άνδρες αθλητές και τον ανδρικό αθλητισμό.

Η Kamberidou (2019, σελ. 26) υπογραμμίζει ότι στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Ρίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Δ.Ο.Ε., σημειώθηκε σημαντική αύξηση στην γυναικεία συμμετοχή, περίπου 45%, συμμετοχή ρεκόρ. Αυτή η αύξηση φαίνεται ξεκάθαρα από τον αριθμό των συμμετεχόντων γυναικών στους ολυμπιακούς αγώνες τις τελευταίες δεκαετίες. Για παράδειγμα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στην Αθήνα, από ένα σύνολο 11.099 συμμετεχόντων από 202 χώρες, το 40,7% ήταν γυναίκες. Οι γυναίκες συμμετείχαν σε 26 από το σύνολο των 28 αθλημάτων και σε 135 αγωνίσματα, δηλαδή στο 45% του συνόλου των αγωνισμάτων³ (Καμπερίδου, 2009). Στο Σίδνεϋ, το 2000, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών ήταν 38,2%. Στους ολυμπιακούς αγώνες της Ατλάντα το 1996, ο αριθμός των γυναικών ήταν 3.496 (34%), επί συνόλου 10.305 συμμετεχόντων από 197 χώρες (Καμπερίδου, 2012).

Η Christine Brennan (2012) αναφέρει ότι στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2012 στο Λονδίνο, όλες οι εθνικές αντιπροσωπείες συμπεριλάμβαναν γυναίκες και το

44,4% όλων των αθλητών που συμμετείχαν ήταν γυναίκες. Σύμφωνα με το Τμήμα Πολιτισμού, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού, στην Αγγλία, ο αριθμός των γυναικών που συμμετέχουν στον αθλητισμό αυξήθηκε κατά ένα εκατομμύριο, όταν ανακοινώθηκε ότι το Λονδίνο θα φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2012 Brennan (2012)..

Σε εθνικό επίπεδο, για παράδειγμα στην Αυστραλία, υπήρξε αύξηση 43% των γυναικών που συμμετέχουν στο ποδόσφαιρο σε διάρκεια μόλις ενός έτους, από το 2011 έως το 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία της Αυστραλιανής Ποδοσφαιρικής Ένωσης- AFL (Elite Sports Properties, 2012).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, πάνω από 3 εκατομμύρια κορίτσια συμμετέχουν σε σχολικά πρωταθλήματα και το 46% των αθλητικών υποτροφιών δίνεται σε γυναίκες, ενώ έχει αυξηθεί κατακόρυφα ο αριθμός των επαγγελματικών αθλητικών ευκαιριών που δίνονται σε γυναίκες (Acosta & Carpenter, 2012). Επιπλέον, οι αθλήτριες έχουν σημειώσει τεράστια πρόοδο τα τελευταία χρόνια όσον αφορά το Μαραθώνιο. Στο Μαραθώνιο της Νέας Υόρκης το 2013, οι 12 από τους 100 καλύτερους χρόνους είχαν γίνει από γυναίκες (New York Road Runners, 2013).

Παλαιότερες έρευνες, όπως εκείνη της Kane (1995), παρατηρούν κάτι που συνεχίζεται και σήμερα, ότι δηλαδή πολλές γυναίκες συχνά ξεπερνούν πολλούς άνδρες και σε ορισμένες περιπτώσεις οι γυναίκες ξεπερνούν τους περισσότερους, αν όχι όλους τους άνδρες σε μια ποικιλία αθλητικών και φυσικών δεξιοτήτων/δραστηριοτήτων.

Παρόλα αυτά, αν και μεγάλος αριθμός αθλητριών σημειώνουν ρεκόρ σήμερα σε πολλά και διαφορετικά αθλήματα, η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η προβολή των αθλητριών και των γυναικείων αθλημάτων συνεχίζει την κατηφορική πορεία (Kamperidou, 2019; UNESCO, 2018; Cooky, Messner & Hextrum, 2013; Καμπερίδου, 2011, 2012; Lumpkin, 2009; Kian, Vincent & Mondello, 2008).

Αποτελέσματα ερευνών, δείχνουν ότι σταθερά οι αθλήτριες σε όλο τον κόσμο λαμβάνουν πολύ λιγότερη ειδησεογραφική κάλυψη και προβολή από τους άντρες αθλητές τόσο στα έντυπα μέσα (Kian et al., 2008; Lumpkin, 2009; Πολιτοπούλου, 2009, 2007; Λεβαντή, 2013; UNESCO, 2018), όσο και στα ραδιοφωνικά (Billings & Angelini, 2007) και στο διαδίκτυο (Burch, Eagleman, & Pedersen, 2012).

Τεκμηριώνεται ότι η αθλήτρια και ο γυναικείος αθλητισμός λαμβάνει άنيση-μικρότερη κάλυψη συγκριτικά με τον αθλητή και τον ανδρικό αθλητισμό (Boutilier & San Giovanni, 1983; Eastman & Billings, 2000; Hardin, Lynn, Walsdorf & Hardin, 2002; UNESCO, 2018; Kamberidou, 2019). Τα αθλήματα των γυναικών θεωρούνται επίσης λιγότερο συναρπαστικά και πιο αργά από τα αθλήματα των ανδρών (Lebel & Danylchuk, 2009).

Η Katie Lebeland και η Karen Danylchuk (2009) εξέτασαν τις αντιλήψεις της νέας γενιάς (18-24 ετών) για τον αθλητισμό στα Μ.Μ.Ε. Είκοσι τέσσερις (24) συμμετέχοντες (άνδρες) οργανώθηκαν σε τέσσερις (4) ειδικές ομάδες εστίασης με θέμα το φύλο (τη γυναικεία συμμετοχή). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα αθλήματα των γυναικών συνδέονταν με την έλλειψη προσβασιμότητας, ενώ ο γυναικείος αθλητισμός θεωρήθηκε κατώτερος από τον αθλητισμό των ανδρών, όσον αφορά στις αθλητικές δεξιότητες και τις γενικές ικανότητες. Η γυναικεία υποεκπροσώπηση στον αθλητισμό στα Μ.Μ.Ε. θεωρήθηκε υπεύθυνη για αυτές τις αντιλήψεις και την περιορισμένη ευαισθητοποίηση γύρω από το γυναικείο αθλητισμό. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα αντιμετώπισαν τη γυναικεία ανισότητα ή ανισορροπία στον αθλητισμό με αδιαφορία, και δεν γνώριζαν ότι υπήρχε. Στην ίδια μελέτη οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι είχαν ελάχιστη εμπειρία σχετικά με το γυναικείο αθλητισμό και είχαν παρακολουθήσει μόνο τα γυναικεία αθλήματα που προβάλλονται στην τηλεόραση.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ωστόσο, δεν παρέχουν μεγάλη κάλυψη στα γυναικεία αθλήματα, ελαχιστοποιώντας τη συχνότητα εμφάνισης των αθλητριών σε σύγκριση με εκείνη των ανδρών-αθλητών. Στην πραγματικότητα, λιγότερο από το 10% των αθλητικών μέσων καλύπτει το γυναικείο αθλητισμό, και λιγότερο από το 2% των αθλητικών μέσων καλύπτει τα γυναικεία αθλήματα που θεωρούνται αντρικά (Koivula, 1999).

Όσον αφορά στον τηλεοπτικό χρόνο, παρόλο που οι Ολυμπιακοί Αγώνες, όπως προαναφέρθηκε, προσφέρουν σήμερα τον ίδιο αριθμό αθλημάτων για τις γυναίκες όπως και για τους άνδρες, οι Ολυμπιακοί Αγώνες εμφανίζουν επίσης άنيση κάλυψη μέσω των δικτύων τους, δηλαδή μικρότερο ποσοστό τηλεοπτικού χρόνου. Για παράδειγμα, η αμερικανική ομάδα γυναικείας καλαθοσφαίρισης κέρδισε το πέμπτο συνεχόμενο χρυσό μετάλλιο το 2012, αλλά έλαβε **λιγότερο από μισό λεπτό** τηλεοπτικής κάλυψης στα κεντρικά δελτία ειδήσεων ενώ η ομάδα των ανδρών που

κέρδισε το δεύτερο διαδοχικό χρυσό μετάλλιο έλαβε περίπου **μισή ώρα** κάλυψης στα κεντρικά δελτία (Coch & Tuggle, 2016).

Θα πρέπει να επισημανθεί πάντως ότι στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2016, για πρώτη φορά στο NBC, υπήρξε μεγαλύτερη κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων από ό,τι των ανδρικών. Ωστόσο, αυτή η κάλυψη αφορούσε κυρίως αθλήματα που θεωρούνται *θηλυκά*, π.χ. γυμναστική (Coch & Tuggle, 2016).

Στο Ρίο 2016, το 44% των μεταλλίων απονεμήθηκαν σε γυναίκες, που αποτελεί την καλύτερη επίδοση ποτέ, οπότε είναι ένας βασικός λόγος για τον οποίο αυξήθηκε η κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων (Coch & Tuggle, 2016).

Μια ακόμη μελέτη που εξέτασε το χρόνο τον οποίο αφιερώνουν τα M.M.E. στα γυναικεία πρωταθλήματα υλοποιήθηκε το 2010 από το αθλητικό κανάλι Sports Center του ESPN και τρία δίκτυα του Λος Άντζελες. Η έρευνα ανέδειξε ότι μόνο το 1,4% της κάλυψης του SportsCenter και το 1,6% της κάλυψης των τοπικών δικτύων αφορούσε γυναικεία αθλήματα, ποσοστό που ήταν το χαμηλότερο που είχε σημειωθεί σε βάθος 20 ετών (Messner & Cooky, 2010). Παρόλο που η μελέτη αυτή διεξήχθη πριν από το 2012, παρέχει στοιχεία που δείχνουν ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να λαμβάνουν μικρότερη κάλυψη στον αθλητισμό εκτός της περιόδου των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων.

Αυτή η υποεκπροσώπηση στα M.M.E. είναι υπεύθυνη για την έλλειψη ενδιαφέροντος του κοινού για τον γυναικείο αθλητισμό (Coakley, 1998; Cuneen & Sidwell, 1998; Cunningham, 2003). Επίσης, διατηρεί κοινωνικά στερεότυπα και ενισχύει τη γενική αρνητική στάση του κοινού απέναντι στις γυναίκες. Αυτή η μειωμένη κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού και των γυναικείων αθλημάτων δεν ενισχύει το ενδιαφέρον του κοινού για τα γυναικεία αθλήματα, αλλά αντιθέτως υποβιβάζει ή συμβάλλει στην υποτίμηση του γυναικείου αθλητισμού (Greendorfer, 1993; Tuggle, Huffman & Rosengard, 2007; Kamberidou, 2019). Όπως παρατηρήσε ο Greendorfer το 1993, το θέμα της γυναικείας υποεκπροσώπησης στον αθλητισμό δεν είναι απλώς ένα ζήτημα για το οποίο ευθύνονται τα MME, μολονότι μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή των έμφυλων ανισοτήτων, αθλητισμό, αλλά η κοινωνικοποίηση των αγοριών και κοριτσιών.

Είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι αρκετές διαχρονικές μελέτες, σε διάφορες πλατφόρμες μέσω ενημέρωσης, δείχνουν ότι η κάλυψη των αθλητριών και

του γυναικείου αθλητισμού μειώνεται με την πάροδο των χρόνων, παρά την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών και τις σημαντικές αθλητικές επιδόσεις που σημειώνουν (Cooky et al., 2013).

Για παράδειγμα, ο Billings (2008) εξέτασε έξι αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές αφιερωμένες στους καλοκαιρινούς και χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες από το 1996 έως το 2006, και παρατήρησε ότι δεν υπήρξε καμία σημαντική αύξηση του ποσοστού κάλυψης που παρέχεται στις αθλήτριες όλα αυτά τα χρόνια. Δύο χρόνια οι Billings, Angelini και Duke (2010) εξέτασαν την κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων στο Πεκίνο από το κανάλι NBC και διαπίστωσαν ότι οι αθλητές έλαβαν 8,4% περισσότερο τηλεοπτικό χρόνο από ό, τι οι αθλήτριες και αυτή η διαφορά ήταν σχεδόν διπλάσια από εκείνη που διαπιστώθηκε στους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα το 2004 (διαφορά 4,6% υπέρ των ανδρών).

Οι Cooky και συνεργάτες (2013), εξέτασαν για μία ευρεία χρονική περίοδο την τηλεοπτική κάλυψη αθλητικών γεγονότων σε κανάλια όπως το ABC, το CBS, το NBC και το ESPN. Το ποσοστό του τηλεοπτικού χρόνου που έλαβαν οι αθλήτριες κατά τη διάρκεια αυτών των τηλεοπτικών εκπομπών ήταν ιδιαίτερα μικρό σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο ήταν: το 1989 σε ποσοστό 5,0% , το 1993 αντιστοιχούσε σε ποσοστό 5,1%, το 1999 αυξήθηκε στο ποσοστό του 8,7% και το 2004 μειώθηκε στο ποσοστό του 6,3%.

Εξίσου απογοητευτικά ήταν τα ευρήματα μιας πιο πρόσφατης μελέτης, αυτής των Weber και Carini (2013), οι οποίοι εξέτασαν τα άρθρα της εφημερίδα Sports Illustrated από το 2001 έως το 2011. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους έδειξαν ότι γυναίκες υπήρχαν μόλις στο 4,9% των εξωφύλλων, σε αντίθεση με το χρονικό πλαίσιο 1954-1965, όπου οι γυναίκες κάλυπταν το 12,6% των εξωφύλλων.

Σε μια ανάλυση των άρθρων του ίδιου περιοδικού, του Sports Illustrated, για την περίοδο 1990 έως 1999, ο Lumpkin (2009) ανέφερε ότι το 89,9% όλων των άρθρων αφορούσαν άνδρες αθλητές, ενώ αθλήτριες μόνο το 9,7%. Επιπλέον, τα άρθρα που εστιάζονταν σε αθλήτριες ήταν πιο μικρά σε έκταση κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου από ό, τι στα πρώτα 34 χρόνια του περιοδικού.

Οι Eagleman, Pedersen και Wharton (2009), ανέλυσαν το αθλητικό περιοδικό, *ESPNTheMagazine*, από την έναρξή του (1998) έως το Μάρτιο του 2007. Τα ευρήματά τους, επιβεβαιώνουν τα ευρήματα και των άλλων ερευνών, καθώς διαπίστωσαν ότι οι άνδρες αθλητές απεικονίζονταν στην συντριπτική πλειοψηφία των

εξωφύλλων, στο 96,6% των κεντρικών άρθρων και στο 94,7% των ειδικών φωτογραφιών.

Εξαιρετικά ενδιαφέροντα είναι τα ευρήματα του Ιδρύματος Women in Sport (2017) στο Ηνωμένο Βασίλειο στη μελέτη που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2017 – *Women in Sport Stats Pack for Media* για την κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Βάσει στοιχείων από την παραπάνω διετή έρευνα (2015-2016) για τους ενεργούς αθλητικά ανθρώπους στην Αγγλία, το ποσοστό των ενεργών αθλητικά αντρών είναι 40.5% και των γυναικών 31.9%. Η μελέτη αναφορικά με το ποσοστό κάλυψης του γυναικείου αθλητισμού στο Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρει ότι αντιπροσωπεύει το 10% της τηλεοπτικής αθλητικής κάλυψης. Το 5% της ραδιοφωνικής αθλητικής κάλυψης είναι αφιερωμένο σε γυναικεία αθλήματα, ενώ μόλις το 4% της αθλητικής κάλυψης στο διαδίκτυο, είναι αφιερωμένο στον γυναικείο αθλητισμό.

2.2. Κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από το διαδίκτυο

Η ραγδαία αύξηση των νέων μέσων, των μέσων κοινωνικής δικτυωσης (social media) και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας θα έπρεπε κανονικά να επιτρέπει μεγαλύτερη κάλυψη των γυναικείου αθλητισμού, καθώς αίρει τους περιορισμούς που υπάρχουν στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης (Kian & Hardin, 2009; Kamberidou & Labovas, 2012). Ωστόσο, οι περισσότερες μελέτες για την κάλυψη του αθλητισμού στα νέα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας αποκαλύπτουν αποτελέσματα συμβατά με τις άλλες πλατφόρμες μέσων ενημέρωσης.

Ο Jones (2013) ανέλυσε την ηλεκτρονική κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 από τα κανάλια ABC, BBC, CBC και TVNZ και διαπίστωσε ότι οι online ιστορίες/προβολή/ειδισιογραφία για τους άντρες αθλητές ξεπέρασαν τα ποσοστά προβολής των αθλητριών κατά 4 προς 1. Επιπλέον, οι άνδρες αθλητές είχαν διπλάσιο αριθμό πρωτοσέλιδων και βασικών άρθρων. Παρόμοιες ανισότητες που ευνοούσαν τους άνδρες αθλητές διαπιστώθηκαν στα Τουρνουά Καλαθοσφαίρισης ανδρών και γυναικών του NCAA Division I (Kian et al., 2009, Redmond, Ridinger, & Battenfield, 2009), στο τουρνουά αντισφαίρισης USOpen (Kian & Clavio, 2011) και στα αθλητικά blogs (Clavio & Eagleman, 2011; Lisec και McDonald, 2013).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι διαφορετικά είναι τα ευρήματα των Burch και συνεργατών (2012), οι οποίοι ανέλυσαν τρεις ιστοσελίδες, τρία (3) sites για τους

Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2010, σχετικά με το πόσες αναφορές έγιναν στο γυναικείο και τον ανδρικό αθλητισμό. Διαπίστωσαν, ότι οι άνδρες αθλητές είχαν μεγαλύτερο χρόνο κάλυψης από ότι οι γυναίκες αθλήτριες, αλλά όταν αναλύθηκαν σε σχέση με το ποσοστό προβολής και κάλυψης των ανδρών και γυναικών που αγωνίστηκαν, δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές. Αυτό το εύρημα αποτελεί ένα θετικό βήμα σε σχέση με την κάλυψη και προβολή του γυναικείου αθλητισμού, δηλώνοντας ότι τα διαδικτυακά (online) μέσα ενημέρωσης θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή πιο δίκαιης προβολής του γυναικείου αθλητισμού.

Παρόλα αυτά, η μεγάλη πλειοψηφία των μελετών σε όλες τις πλατφόρμες των μέσων ενημέρωσης δείχνει ότι οι αθλήτριες και ο γυναικείος αθλητισμός λαμβάνουν μόνο ένα κλάσμα της προσοχής των μέσων ενημέρωσης που τυγχάνουν οι άντρες αθλητές και ο ανδρικός αθλητισμός. Όπως υπογραμμίζουν οι Patsantaras και Kamberidou (2006), Lebel και Danylchuk (2009) Kamberidou και Chroni (2016), αν και τα μέσα ασχολούνται ιδιαίτερα με τον αντρικό αθλητισμό, ο γυναικείος αθλητισμός είναι σχεδόν αόρατος. Πολλοί ερευνητές, όπως οι Eagleman et al. (2009) και ο Kane, (2013) υποστηρίζουν ότι αυτό δεν είναι σύμπτωση και ότι τα αθλητικά μέσα παραμένουν ένα ισχυρό εργαλείο στη διατήρηση της εξουσίας και των προνομίων των ανδρών.

2.3. Διαφορές στον τρόπο κάλυψης του γυναικείου και αντρικού αθλητισμού

Η ισότητα των δύο φύλων στον αθλητισμό στην Ευρώπη και στις Η.Π.Α. αποτελεί αντικείμενο εκτενών νομοθετημάτων και πολιτικών αλλαγών ή μέτρων εδώ και δεκαετίες. Παρόλα αυτά, η κάλυψη των αθλητριών από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που να επικεντρώνεται στον αθλητισμό τους, στην αθλητική τους ιδιότητα ή στα αθλητικά τους επιτεύγματα δεν έχει κατακτηθεί ακόμα. Είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό ότι ακόμα και όταν παρέχεται κάλυψη των αθλητριών, είναι διαφορετική από εκείνη που παρέχεται στους άνδρες αθλητές (Kamberidou & Chroni, 2016; Kamberidou, 2019).

Οι έρευνες δείχνουν ότι σε διάφορα αθλήματα, η απεικόνιση των αθλητριών στα μέσα ενημέρωσης τείνει να διαφέρει από αυτή των αντρών στον τόνο, την παραγωγή και την εστίαση του άρθρου, στοιχεία τα οποία οδηγούν σε μια αρνητική απεικόνιση των αθλητριών και του γυναικείου αθλητισμού (Billings & Eastman,

2002, 2003; Daniels & LaVoi, 2012; Greer, Hardin & Homan, 2009; Daniels & Wartena, 2011).

Έτσι, όχι μόνο οι γυναίκες στο χώρο του αθλητισμού εμφανίζονται ελάχιστα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και αυτή η μικρή κάλυψη που λαμβάνουν τείνει να ενισχύσει την κυριαρχία του ανδρικού φύλου στον αθλητισμό (Angelini, 2008; Angelini, MacAuthor, & Billings, 2012). Πολλές από αυτές τις πρακτικές είναι τόσο διαδεδομένες και εδραιωμένες στην εμπορική πολιτική και το μάρκετινγκ του γυναικείου αθλητισμού, που οι περισσότεροι καταναλωτές δεν το παρατηρούν, πόσο μάλλον να αμφισβητούν, τον χαρακτήρα τους.

Μια από τις πιο συνηθισμένες πρακτικές ονομάζεται *sex marking* που θα μπορούσαμε να μεταφράσουμε ως *σήμανση φύλου*. Τον όρο *sex marking*— που χρησιμοποίησε αρχικά η Marilyn Frye το 1983 (Messner, Duncan, & Jensen, 1993, σελ. 121-137)— αναφέρεται στη λεκτική και οπτική παρουσίαση των αθλητών και του αντρικού αθλητισμού ως ο κανόνας, ως η αναμενόμενη νόρμα, καθιστώντας παράλληλα τον γυναικείο αθλητισμό και τις αθλήτριες ένα δευτερεύων στοιχείο. Για παράδειγμα, οι τίτλοι πολυάριθμων γυναικείων πρωταθλημάτων χαρακτηρίζονται από το φύλο: το Παγκόσμιο Κύπελλο **Γυναικών** (ποδόσφαιρο), το Final Four NCAA **Γυναικών** (καλαθοσφαίριση), το Ανοιχτό Πρωτάθλημα **Γυναικών** των Ηνωμένων Πολιτειών (γκολφ) τι στιγμή που οι αντίστοιχες διοργανώσεις για τους άνδρες αθλητές δεν έχουν ουδεμία αναφορά στο φύλο (π.χ. NCAA Final Four ή το Παγκόσμιο Κύπελλο), δηλαδή δεν λέμε Παγκόσμιο Κύπελλο **Ανδρών** ή **Men's** Final Four.

Η πρακτική αυτή καθιερώνει τη διοργάνωση των ανδρών ως το πρότυπο, το σύνηθες και εκείνη των γυναικών ως το «άλλο» (Messner et al., 1993). Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα δημοσιεύματα μετά τη νίκη του βρετανού αθλητή της αντισφαίρισης Andy Murray, ο οποίος κατέκτησε το πρωτάθλημα Wimbledon το 2013 και ο παγκόσμιος τύπος περιέγραφε τη νίκη με τίτλους όπως «*O Murray έδωσε τέλος στην 77χρονη αναμονή για βρετανική νίκη*». Στην πραγματικότητα, η αναμονή για τους Βρετανούς είχε λήξει όταν η Virginia Wade κέρδισε το πρωτάθλημα του Wimbledon πριν από 36 χρόνια, αλλά φυσικά, είχε κερδίσει τον τίτλο των Γυναικών (Chase, 2013).

Ομοίως, οι αθλητικοί σχολιαστές/εκφωνητές/δημοσιογράφοι κατά τη διάρκεια των τηλεοπτικών εκπομπών, συχνά συμμετέχουν στη αξιολόγηση των γυναικών

στους αγώνες με σχόλια για το φύλο τους όπως π.χ. είναι μια καταπληκτική παίκτρια στην καλαθοσφαίριση **γυναικών** ή η αθλήτρια ξεχωρίζει στο **γυναικείο** γκολφ, κάτι το οποίο δεν το κάνουν όταν σχολιάζουν αθλητές, δεν λένε για παράδειγμα είναι καταπληκτικός μπασκεμπολίστας στο μπάσκετ **ανδρών**. **Λες και υπάρχουν δύο διαφορετικά είδη καλαθοσφαίρισης**. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση της αθλήτριας επισημάνθηκε αναλυτικά και στην έρευνα για τα ελληνικά M.M.E. της Λεβαντή (2013), και της Καμπερίδου (2012), οι οποίες επεξεργάζονται το έργο των Messner και συνεργατών (1993).

Συγκεκριμένα οι Messner και συνεργάτες (1993), διαπίστωσαν ότι ο χαρακτηρισμός αυτός, δηλαδή η αξιολόγηση των γυναικών στους αγώνες με σχόλια για το φύλο τους εμφανίστηκε 27 φορές σε αθλητικές εκδηλώσεις γυναικών, αλλά καμία στα ανδρικά αθλήματα. Οι Weiller και Higgs (1999), συνέκριναν ισάξια ανδρικά και γυναικεία πρωταθλήματα γκολφ και ανακάλυψαν ότι οι σχολιαστές συνεχώς υπογράμμιζαν ότι το κοινό βλέπει γυναικείο τουρνουά, αλλά σπάνια έκαναν σχόλια για το φύλο στα τουρνουά των ανδρών, δηλαδή οι σχολιαστές δεν υπογράμμιζαν ότι το κοινό παρακολουθεί ανδρικό τουρνουά. Στην πραγματικότητα, η «σήμανση του φύλου» (sex marking) εμφανίστηκε 36 φορές στις εκδηλώσεις γκολφ των γυναικών, σε σύγκριση με μόνο 8 φορές στους αγώνες των ανδρών.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, επίσης αρκετές φορές διακρίνουν τα αθλήματα σε αντρικά (π.χ. ποδόσφαιρο και χόκεϊ επί πάγου) και γυναικεία (π.χ. γυμναστική και καλλιτεχνικό πατινάζ), διαιώνίζοντας παραδοσιακές στερεοτυπικές αντιλήψεις περί αθλητών ανδρών και γυναικών (Koivula, 1995) και με αυτόν τον τρόπο είναι δύσκολο να αρθούν τα εμπόδια μεταξύ των δύο φύλων και να μπορούν να συμμετέχουν γυναίκες σε αθλήματα που θεωρούνται αντρικά και άντρες σε αθλήματα που θεωρούνται γυναικεία, όπως για παράδειγμα η ρυθμική γυμναστική (Kamberidou, Tsopani, Dallas & Patsantaras, 2009).

Όσον αφορά την ανδρική συμμετοχή σε γυναικεία αθλήματα, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αυξανόμενη ανδρική συμμετοχή στην ρυθμική γυμναστική και στη συγχρονισμένη κολύμβηση (Kamberidou et al., 2009), η οποία συνεχίζεται και σήμερα. Η Ισπανία είναι η πρώτη χώρα που αναγνώρισε επίσημα τη συμμετοχή των ανδρών στο γυναικείο ολυμπιακό άθλημα της ρυθμικής γυμναστικής, εγχείρημα που αποτελεί τεράστια καινοτομία.⁴

Στην πραγματικότητα, πολλές αθλήτριες γίνονται αποδεκτές από την κοινωνία και λαμβάνουν κάλυψη στα μέσα μαζικής ενημέρωσης όταν συμμετέχουν σε παραδοσιακά γυναικεία αθλήματα (Coche & Tuggle, 2016). Εάν μια γυναίκα τολμά να συμμετάσχει σε ένα ανδρικό άθλημα, όπως δείχνουν τα ερευνητικά στοιχεία, τα Μ.Μ.Ε. αμφισβητούν τη σεξουαλικότητά της. Επίσης, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τείνουν να αγνοούν τα αθλητικά επιτεύγματα των γυναικών εστιάζοντας στη σωματική τους εμφάνιση, την ιδιωτική τους ζωή, τη θηλυκότητα και τη σεξουαλικότητά τους, ακόμη και αν επιτύχουν πιο εντυπωσιακά αθλητικά κίνητρα (Blinde, 1991; Hardin et al., 2002; Καμπερίδου, 2012).

Οι γυναίκες λαμβάνουν φτωχότερη ποιότητα τεχνικής παραγωγής, λιγότερη συνολική κάλυψη και όταν προβάλλονται χαρακτηρίζονται ως *κορίτσια* από τους εκφώνητες και όχι ως αθλήτριες, ενώ οι άνδρες απεικονίζονται με την αθλητική τους ιδιότητα και αποκαλούνται άνδρες (όχι αγόρια) ή με το όνομά τους, και προβάλλονται ως *ισχυροί* (Duncan et al, 1994; Λεβαντή, 2013; Καμπερίδου, 2012).

Τα τηλεοπτικά δίκτυα επιλέγουν ακόμη διαφορετικά πλάνα και γωνίες για αθλήτριες του στίβου και της πετοσφαίρισης στην άμμο (beach-volley) (Bisel & Duke, 2007), φωτογραφίζοντας τα επίμαχα σημεία του σώματος. Η έμφαση που δίνεται από τα Μ.Μ.Ε. στο σώμα, τη σεξουαλικότητα, ή την εμφάνιση της αθλήτριας θα μπορούσε να προκαλέσει άγχος και ανησυχία που θα επηρέαζε την αθλητική της επίδοση (Pfeider et al., 2014). Επίσης, οι γυναίκες που βιώνουν την προβολή όχι των αθλητικών τους ικανοτήτων, αλλά της σεξουαλικότητάς τους είναι πιο πιθανό να εμφανίσουν ανορεξία, βουλιμία, και δυσαρέσκεια με το σώμα τους (Bissrel & Zhou, 2004). Επιπλέον, το άγχος αυτό οδηγεί στην αποχώρηση/εγκατάλειψη ή παραίτηση από την αθλητική ιδιότητας ή τον αθλητισμό (Scanlan, Babkes & Scanlan, 2005), τη μειωμένη απόλαυση στον αθλητισμό (Smith & Small, 1991) και την υποβάθμιση των επιδόσεων (Vine et al., 2011; Woodman & Hardy, 2001). Επομένως, η άνιση προσοχή που δίδεται στις γυναίκες αθλήτριες μπορεί να οδηγήσει σε πολλές αρνητικές συνέπειες εκτός από την προστασία του προνομίου των ανδρών στον αθλητισμό (Kim et al., 2010).

Αυτή η άνιση προσοχή αποτελεί κοινωνική διάκριση (discrimination). Ακόμη και αν οι γυναίκες δεν ερμηνεύουν την ανισότητα στη μεταχείριση ως έμφυλη διάκριση, μπορεί να προκληθούν αρνητικές συνέπειες από το γεγονός ότι μπορεί, για

παράδειγμα, να αποδοθεί σε κάποιο ατομικό χαρακτηριστικό κάθε είδους αρνητική έκβαση (π.χ. χαμηλότερες πωλήσεις εισιτηρίων σε σύγκριση με τους άνδρες αθλητές) και να έχουμε μείωση κινήτρων, αυτοεκτίμησης και μελλοντικών προσδοκιών για επίτευξη στόχων (Weiner, 2000).

3. Πρωτοσέλιδα 6 ελληνικών εφημερίδων με αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό (2018-2019)

Αυτή η ενότητα εξετάζει πέντε (5) άρθρα που σχετίζονται με την αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό τα οποία δημοσιεύθηκαν στα πρωτοσέλιδα έξι (6) ελληνικών εφημερίδων την περίοδο 1-12-2018 έως 31-1-2019.

Θα παρουσιαστούν τα άρθρα και θα σχολιαστεί το ύφος των άρθρων και το βασικό στοιχείο που θέλουν να προβάλουν με τη συγκεκριμένη δημοσίευση. Παράλληλα θα υπάρχει αναφορά αν υπήρχε δημοσίευμα που να αφορά τον ανδρικό αθλητισμό παράλληλα με το γυναικείο αθλητισμό.

Επιπροσθέτως, θα παρουσιαστούν πίνακες οι οποίοι κατασκευάστηκαν από τον ερευνητή και αφορούν τους μήνες Δεκέμβριο του 2018 και Ιανουάριο του 2019 στους οποίους καταγράφεται εάν υπήρχε δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εκάστοτε εφημερίδας, με αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό. Παράλληλα, επισημαίνεται και κατά πόσο υπήρχε αναφορά στον ανδρικό αθλητισμό. Τέλος, σχολιάζονται τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων για κάθε εφημερίδα.

3.1 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στους δύο πίνακες που ακολουθούν, οι οποίοι κατασκευάστηκαν από τον ερευνητή και αφορούν τους μήνες Δεκέμβριο του 2018 (Πίνακας 3.1) και Ιανουάριο του 2019 (Πίνακας 3.2) καταγράφεται εάν υπήρχε δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας (Ελεύθερος Τύπος), με αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό. Παράλληλα, επισημαίνεται και κατά πόσο υπήρχε αναφορά στον ανδρικό αθλητισμό.

Η καταγραφή, και στους δύο πίνακες που ακολουθούν, δείχνει ότι σε διάστημα δύο μηνών δεν υπήρχε κανένα δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας που να αφορά τον γυναικείο αθλητισμό.

Πίνακας 3.1

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στο γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-12-2018	Όχι	Όχι
03-12-2018	Όχι	Ναι
04-12-2018	Όχι	Ναι
05-12-2018	Όχι	Όχι
06-12-2018	Όχι	Ναι
07-12-2018	Όχι	Ναι
08-12-2018	Όχι	Όχι
10-12-2018	Όχι	Ναι
11-12-2018	Όχι	Ναι
12-12-2018	Όχι	Ναι
13-12-2018	Όχι	Ναι
14-12-2018	Όχι	Ναι
15-12-2018	Όχι	Ναι
17-12-2018	Όχι	Ναι
18-12-2018	Όχι	Ναι
19-12-2018	Όχι	Ναι
20-12-2018	Όχι	Ναι
21-12-2018	Όχι	Ναι
22-12-2018	Όχι	Ναι
24-12-2018	Όχι	Ναι
27-12-2018	Όχι	Ναι
28-12-2018	Όχι	Ναι
31-12-2018	Όχι	Ναι

Τα αποτελέσματα της παρούσας καταγραφής τονίζουν ότι σε διάστημα δύο μηνών δεν υπήρχε κανένα δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας που να αφορά τον γυναικείο αθλητισμό

Πίνακας 3.2		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
02-01-2019	Όχι	Όχι
03-01-2019	Όχι	Όχι
04-01-2019	Όχι	Όχι
07-01-2019	Όχι	Ναι
08-01-2019	Όχι	Ναι
09-01-2019	Όχι	Ναι
10-01-2019	Όχι	Όχι
11-01-2019	Όχι	Ναι
12-01-2019	Όχι	Ναι
14-01-2019	Όχι	Ναι
15-01-2019	Όχι	Ναι
16-01-2019	Όχι	Όχι
17-01-2019	Όχι	Όχι
18-01-2019	Όχι	Όχι
19-01-2019	Όχι	Όχι
21-01-2019	Όχι	Ναι
22-01-2019	Όχι	Όχι
23-01-2019	Όχι	Ναι
24-01-2019	Όχι	Όχι
25-01-2019	Όχι	Ναι
26-01-2019	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.2 (συνέχεια)		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
28-01-2019	Όχι	Ναι
29-01-2019	Όχι	Ναι
30-01-2019	Όχι	Όχι
31-01-2019	Όχι	Ναι

Τα αποτελέσματα της παρούσας καταγραφής τονίζουν ότι σε διάστημα δύο μηνών δεν υπήρχε κανένα δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας που να αφορά τον γυναικείο αθλητισμό.

3.2. ΤΑ ΝΕΑ

Ακολουθούν δύο πίνακες οι οποίοι κατασκευάστηκαν από τον ερευνητή και αφορούν τους μήνες Δεκέμβριο του 2018 (πίνακας 3.3) και Ιανουάριο του 2019 (πίνακας 3.4), στον οποίο καταγράφεται εάν υπήρχε δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, με αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό. Παράλληλα, επισημαίνεται και κατά πόσο υπήρχε αναφορά στον ανδρικό αθλητισμό.

Η καταγραφή στους πίνακες που ακολουθούν, δείχνει ότι σε διάστημα δύο μηνών δεν υπήρχε κανένα δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας που να αφορά τον γυναικείο αθλητισμό.

Πίνακας 3.3

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-12-2018	Όχι	Όχι
03-12-2018	Όχι	Ναι
04-12-2018	Όχι	Ναι
05-12-2018	Όχι	Όχι
06-12-2018	Όχι	Ναι
07-12-2018	Όχι	Ναι
08-12-2018	Όχι	Όχι
10-12-2018	Όχι	Ναι
11-12-2018	Όχι	Ναι
12-12-2018	Όχι	Ναι
13-12-2018	Όχι	Ναι
14-12-2018	Όχι	Ναι
15-12-2018	Όχι	Όχι
17-12-2018	Όχι	Ναι
18-12-2018	Όχι	Ναι
19-12-2018	Όχι	Όχι
20-12-2018	Όχι	Ναι
21-12-2018	Όχι	Ναι
22-12-2018	Όχι	Όχι
24-12-2018	Όχι	Ναι
27-12-2018	Όχι	Ναι
28-12-2018	Όχι	Ναι
29-12-2018	Όχι	Όχι
31-12-2018	Όχι	Ναι

Πίνακας 3.4

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
02-01-2019	Όχι	Ναι
03-01-2019	Όχι	Ναι
04-01-2019	Όχι	Όχι
07-01-2019	Όχι	Ναι
08-01-2019	Όχι	Ναι
09-01-2019	Όχι	Ναι
10-01-2019	Όχι	Ναι
11-01-2019	Όχι	Ναι
12-01-2019	Όχι	Όχι
14-01-2019	Όχι	Ναι
15-01-2019	Όχι	Ναι
16-01-2019	Όχι	Ναι
17-01-2019	Όχι	Ναι
18-01-2019	Όχι	Ναι
19-01-2019	Όχι	Όχι
21-01-2019	Όχι	Ναι
22-01-2019	Όχι	Ναι
23-01-2019	Όχι	Ναι
24-01-2019	Όχι	Ναι
25-01-2019	Όχι	Ναι
26-01-2019	Όχι	Όχι
28-01-2019	Όχι	Ναι
29-01-2019	Όχι	Ναι
30-01-2019	Όχι	Ναι
31-01-2019	Όχι	Ναι

Ακολουθούν τα άρθρα που σχετίζονται με την αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό όπως δημοσιεύθηκαν στα πρωτοσέλιδα της Εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ την περίοδο 1-12-2018 έως 31-1-2019.

Συνολικά, σε διάστημα δύο μηνών υπήρχαν μόνο τρία δημοσιεύματα στο εξώφυλλο της εφημερίδας που να αφορούν το γυναικείο αθλητισμό. Τα δύο αφορούσαν τις επιδόσεις της Σάκαρη στο τουρνουά αντισφαίρισης στην Αυστραλία και το τρίτο άρθρο είχε αναφορά στην αθλήτρια του στίβου Στεφανίδη.

Αναφορά στην αθλήτρια Κατερίνα Στεφανίδη

Τα πρωτοσέλιδα που ακολουθούν αναφέρονται στην αθλήτρια Κατερίνα Στεφανίδη όσον αφορά τον αγώνα της σειράς IAAFIndoorTour που έγινε στη Βοστώνη. Ωστόσο, στην πλειοψηφία των εξεταζόμενων εφημερίδων δεν υπήρχε κάποια αναφορά ή κείμενο για την σε ατομική της επίδοση, αλλά στο πλαίσιο της συνέντευξης της εφημερίδας με τον Σεμπάστιαν Κόου, τον πρόεδρο της IAAF, υπήρχε αναφορά ότι είναι φίλος με τη Στεφανίδη. (Πηγή: «Βρίσκομαι εδώ όπου άρχισαν όλα», Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Λαμπίρης Γιάννης, 07-12-2018, στο <https://www.naftemporiki.gr/frontpages>)

Εικόνα 1: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ 07-12-2018

Εικόνα 2: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας TA NEA από 07-01-2019

Αναφορά στις επιδόσεις της Σάκκαρη στον Τουρνουά Τέννις στην Αυστραλία.

Οι εφημερίδες που παρατίθενται παρακάτω αναφέρονται στη συμμετοχή της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία. Ωστόσο, σε όλες τις αναφορές επισημαίνεται η συμμετοχή της μαζί με τον Στέφανο Τσιτσιπά στο μικτό αγώνισμα και όχι κάποια ατομική της επίδοση ή εμφάνιση.

Εντούτοις, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και η φωτογραφία στην πρώτη σελίδα, στην οποία η Μαρία Σάκκαρη παρουσιάζεται μέσα στην αγκαλιά του συναθλητή της Στέφανο Τσιτσιπά, **χωρίς να φαίνεται το πρόσωπό της**. Αντίθετα στην ίδια φωτογραφία οι άνδρες αθλητές φαίνονται δυναμικοί, ο ένας δείχνει τη γροθιά του, προβάλλοντας τα πρόσωπα τους και τα συναισθήματά τους από το αποτέλεσμα των αγώνων τους (Πηγή: Εφημερίδα TA NEA, «Open Αυστραλίας: Με Μπερετίνι ο Τσιτσιπάς, η Οσταπένκο στο δρόμο της Σάκκαρη» 10-01-2019, στο <https://www.naftemporiki.gr/story/1433112/open-australias-me-mperetini-o-tsitsipas-i-ostapenko-sto-dromo-tis-sakkari>).

Εικόνα 3: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας TA NEA από 10/01/2019

Αναφορά στις επιδόσεις της Σάκαρη στον Τουρνουά Τένις στην Αυστραλία.

Οι εφημερίδες που παρατίθενται παρακάτω αναφέρονται στην επιτυχία της Σάκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία. Σε αντίθεση με το προηγούμενο πρωτοσέλιδο της ίδιας εφημερίδας, η Μαρία Σάκαρη εμφανίζεται μπροστά από τον Στέφανο Τσιτσιπά δείχνοντας τα συναισθήματά της καθώς και την ικανοποίησή της με το αποτέλεσμα της νίκης της (η κίνηση της γροθιάς του δεξιού της χεριού) (Πηγή: <https://www.naftemporiki.gr/frontpages>)

3.3. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι πίνακες 3.5 και 3.6 που ακολουθούν, κατασκευάστηκαν από τον ερευνητή και αφορούν τους μήνες Δεκέμβριο του 2018 και Ιανουάριο του 2019 στους οποίους καταγράφεται εάν υπήρχε δημοσίευμα στο εξώφυλλο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ με αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό. Παράλληλα, επισημαίνεται και κατά πόσο υπήρχε αναφορά στον ανδρικό αθλητισμό.

Πίνακας 3.5

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-12-2018	Όχι	Όχι
04-12-2018	Όχι	Όχι
05-12-2018	Όχι	Όχι
06-12-2018	Όχι	Όχι
07-12-2018	Όχι	Όχι
08-12-2018	Όχι	Όχι
11-12-2018	Όχι	Όχι
12-12-2018	Όχι	Όχι
13-12-2018	Όχι	Όχι
14-12-2018	Όχι	Όχι
15-12-2018	Όχι	Όχι
18-12-2018	Όχι	Όχι
19-12-2018	Όχι	Όχι
20-12-2018	Όχι	Όχι
21-12-2018	Όχι	Ναι
22-12-2018	Όχι	Όχι
25-12-2018	Όχι	Όχι
28-12-2018	Όχι	Όχι
29-12-2018	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.6

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-01-2019	Όχι	Ναι
03-01-2019	Όχι	Ναι
04-01-2019	Όχι	Όχι
09-01-2019	Όχι	Όχι
10-01-2019	Όχι	Όχι
11-01-2019	Όχι	Όχι
12-01-2019	Όχι	Όχι
15-01-2019	Όχι	Όχι
16-01-2019	Όχι	Όχι
17-01-2019	Όχι	Όχι
18-01-2019	Όχι	Όχι
19-01-2019	Όχι	Όχι
22-01-2019	Όχι	Όχι
23-01-2019	Όχι	Όχι
24-01-2019	Όχι	Όχι
25-01-2019	Όχι	Ναι
26-01-2019	Όχι	Ναι
29-01-2019	Όχι	Όχι
30-01-2019	Όχι	Όχι
31-01-2019	Όχι	Όχι

Η εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ με βάση τον παραπάνω πίνακα δεν έχει συχνές αναφορές σε αθλητικά γεγονότα στο εξώφυλλό της. Ωστόσο, μεταξύ των λίγων

άρθρων υπήρχαν αναφορές στην αθλήτρια Σάκαρη και τη συμμετοχή της στα τουρνουά Τένις στις Η.Π.Α. και στην Αυστραλία, όπως παρουσιάζονται παρακάτω.

Αναφορά στη συμμετοχή της Σάκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία

Στον παρακάτω σύνδεσμο αναφέρονται πρωτοσέλιδα αναφορικά με την αθλήτρια Σάκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία. Αξίζει να τονιστεί πως στην πλειοψηφία υπάρχει απλή παράθεση των γεγονότων, χωρίς εκτενείς χαρακτηρισμούς και περιγραφή των αθλητικών ικανοτήτων της Σάκαρη, όπως υπήρχε σε αντίστοιχα άρθρα για τον Τσιτσιπά.

Εικόνα 4α: Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ από 01-01-2019

Εικόνα 4β: «Αγώνας-πρόκληση για Σάκαρη, Τσιτσιπά» Πηγή: Νίκος Γαβαλάς (03-01-2019) Εφημερίδα η Καθημερινή, στο <https://www.naftemporiki.gr/frontpages>

3.4. ΕΘΝΟΣ

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης υπογραμμίζουν ότι στα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ δεν υπήρχε καμία αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό την περίοδο Δεκέμβριος 2018- Ιανουάριος 2019. Τα αποτελέσματα αυτά παρατίθενται αναλυτικότερα στους πίνακες 3.7 και 3.8 τους οποίους κατασκεύασε ο ερευνητής που ακολουθούν.

Πίνακας 3.7		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
1-12-2018	Όχι	Ναι
3-12-2018	Όχι	Ναι
4-12-2018	Όχι	Ναι
5-12-2018	Όχι	Ναι
6-12-2018	Όχι	Ναι
7-12-2018	Όχι	Ναι
8-12-2018	Όχι	Ναι
10-12-2018	Όχι	Ναι
11-12-2018	Όχι	Ναι
12-12-2018	Όχι	Ναι
13-12-2018	Όχι	Ναι
14-12-2018	Όχι	Ναι
15-12-2018	Όχι	Ναι
17-12-2018	Όχι	Ναι
18-12-2018	Όχι	Ναι
19-12-2018	Όχι	Ναι
20-12-2018	Όχι	Ναι
21-12-2018	Όχι	Όχι
22-12-2018	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.7 (συνέχεια)

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
24-12-2018	Όχι	Ναι
27-12-2018	Όχι	Ναι
28-12-2018	Όχι	Ναι
29-12-2018	Όχι	Όχι
31-12-2018	Όχι	Ναι

Πίνακας 3.8

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
02-01-2019	Όχι	Ναι
03-01-2019	Όχι	Ναι
04-01-2019	Όχι	Ναι
07-01-2019	Όχι	Ναι
08-01-2019	Όχι	Ναι
09-01-2019	Όχι	Ναι
10-01-2019	Όχι	Ναι
11-01-2019	Όχι	Ναι
12-01-2019	Όχι	Όχι
14-01-2019	Όχι	Ναι
15-01-2019	Όχι	Ναι
16-01-2019	Όχι	Όχι
17-01-2019	Όχι	Ναι
18-01-2019	Όχι	Ναι
19-01-2019	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.8 (συνέχεια)

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
21-01-2019	Όχι	Ναι
22-01-2019	Όχι	Ναι
23-01-2019	Όχι	Ναι
24-01-2019	Όχι	Ναι
25-01-2019	Όχι	Ναι
26-01-2019	Όχι	Όχι
28-01-2019	Όχι	Ναι
29-01-2019	Όχι	Ναι
30-01-2019	Όχι	Ναι
31-01-2019	Όχι	Ναι

3.5. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ δεν υπήρχε ούτε ένα άρθρο στα πρωτοσέλιδά της, την περίοδο Δεκέμβριος 2018 – Ιανουάριος 2019 που να αναφέρεται στο γυναικείο αθλητισμό. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στους ακόλουθες πίνακες 3.9 και 3.10 τους οποίους κατασκεύασε ο ερευνητής.

Πίνακας 3.9

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-12-2018	Όχι	Όχι
03-12-2018	Όχι	Ναι
04-12-2018	Όχι	Ναι
05-12-2018	Όχι	Όχι
06-12-2018	Όχι	Όχι
07-12-2018	Όχι	Όχι
08-12-2018	Όχι	Όχι
10-12-2018	Όχι	Ναι
11-12-2018	Όχι	Όχι
12-12-2018	Όχι	Όχι
13-12-2018	Όχι	Όχι
14-12-2018	Όχι	Ναι
15-12-2018	Όχι	Όχι
17-12-2018	Όχι	Ναι
18-12-2018	Όχι	Όχι
19-12-2018	Όχι	Όχι
20-12-2018	Όχι	Όχι
21-12-2018	Όχι	Ναι
22-12-2018	Όχι	Όχι
24-12-2018	Όχι	Όχι
27-12-2018	Όχι	Ναι
28-12-2018	Όχι	Όχι
29-12-2018	Όχι	Όχι
31-12-2018	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.10

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
02-01-2019	Όχι	Όχι
03-01-2019	Όχι	Όχι
04-01-2019	Όχι	Όχι
07-01-2019	Όχι	Ναι
08-01-2019	Όχι	Όχι
09-01-2019	Όχι	Όχι
10-01-2019	Όχι	Όχι
11-01-2019	Όχι	Όχι
12-01-2019	Όχι	Όχι
14-01-2019	Όχι	Ναι
15-01-2019	Όχι	Όχι
16-01-2019	Όχι	Όχι
17-01-2019	Όχι	Όχι
18-01-2019	Όχι	Όχι
19-01-2019	Όχι	Όχι
21-01-2019	Όχι	Ναι
22-01-2019	Όχι	Όχι
23-01-2019	Όχι	Ναι
24-01-2019	Όχι	Όχι
25-01-2019	Όχι	Όχι
26-01-2019	Όχι	Όχι
28-01-2019	Όχι	Ναι
29-01-2019	Όχι	Όχι
30-01-2019	Όχι	Όχι
31-01-2019	Όχι	Ναι

3.6. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ

Στην ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ δεν υπήρχε ούτε ένα άρθρο στα πρωτοσέλιδά της την περίοδο Δεκέμβριος 2018 – Ιανουάριος 2019 που να αναφέρεται στο γυναικείο αθλητισμό αλλά και στον αθλητισμό γενικά. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στους ακόλουθες πίνακες 3.11 και 3.12 τους οποίους κατασκεύασε ο ερευνητής.

Πίνακας 3.11		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
01-12-2018	Όχι	Όχι
03-12-2018	Όχι	Όχι
04-12-2018	Όχι	Όχι
05-12-2018	Όχι	Όχι
06-12-2018	Όχι	Όχι
07-12-2018	Όχι	Όχι
08-12-2018	Όχι	Όχι
10-12-2018	Όχι	Όχι
11-12-2018	Όχι	Όχι
12-12-2018	Όχι	Όχι
13-12-2018	Όχι	Όχι
14-12-2018	Όχι	Όχι
15-12-2018	Όχι	Όχι
17-12-2018	Όχι	Όχι
18-12-2018	Όχι	Όχι
19-12-2018	Όχι	Όχι
20-12-2018	Όχι	Όχι
21-12-2018	Όχι	Όχι
22-12-2018	Όχι	Όχι
24-12-2018	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.11 (συνέχεια)		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Δεκέμβριο 2018		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
27-12-2018	Όχι	Όχι
28-12-2018	Όχι	Όχι
29-12-2018	Όχι	Όχι
31-12-2018	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.12		
Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
02-01-2019	Όχι	Όχι
03-01-2019	Όχι	Όχι
04-01-2019	Όχι	Όχι
07-01-2019	Όχι	Όχι
08-01-2019	Όχι	Όχι
09-01-2019	Όχι	Όχι
10-01-2019	Όχι	Όχι
11-01-2019	Όχι	Όχι
12-01-2019	Όχι	Όχι
14-01-2019	Όχι	Όχι
15-01-2019	Όχι	Όχι
16-01-2019	Όχι	Όχι
17-01-2019	Όχι	Όχι
18-01-2019	Όχι	Όχι

Πίνακας 3.12 (συνέχεια)

Καταγραφή της ύπαρξης ή όχι αναφοράς στον γυναικείο και ανδρικό αθλητισμό στο εξώφυλλο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ κατά το μήνα Ιανουάριο 2019

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ- ΑΝΤΡΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
19-01-2019	Όχι	Όχι
21-01-2019	Όχι	Όχι
22-01-2019	Όχι	Όχι
23-01-2019	Όχι	Όχι
24-01-2019	Όχι	Όχι
25-01-2019	Όχι	Όχι
26-01-2019	Όχι	Όχι
28-01-2019	Όχι	Όχι
29-01-2019	Όχι	Όχι
30-01-2019	Όχι	Όχι
31-01-2019	Όχι	Όχι

4. Αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό σε 3 εφημερίδες τον μήνα Ιανουάριο του 2019

Ακολουθεί η παρουσίαση της αναφοράς στο γυναικείο αθλητισμό σε τρεις εφημερίδες, πιο συγκεκριμένα την Καθημερινή, το Έθνος και την Real, τον μήνα Ιανουάριο του 2019 στις οποίες διαφαίνεται έντονα η διαφορά στην κάλυψη μεταξύ του γυναικείου και αντρικού αθλητισμού.

Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας έγινε αντιληπτό ότι η αναφορά του γυναικείου αθλητισμού στον έντυπο τύπο είναι μηδαμινή συγκριτικά με την κάλυψη που λαμβάνει ο αντρικός αθλητισμός. Ωστόσο, στον ηλεκτρονικό τύπο φαίνεται η διαφορά αυτή να εξισορροπείται, όπως έδειξε η ανασκόπηση της ηλεκτρονικής μορφής της εφημερίδας REAL.

4.1. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στις 01.01.2019 ένα άρθρο προβάλλει την επιτυχία των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στην αντισφαίριση (που επικράτησαν των Γουίλιαμς και Τιαφό στο Περθ στο Όρεν της Αυστραλίας).

Εικόνα 5: Από το άρθρο που αναφέρεται στην επιτυχία των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στην αντισφαίριση που επικράτησαν των Γουίλιαμς και Τιαφό στο Περθ στο Όρεν της Αυστραλίας στην Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (01-01-2019).

Η επιτυχία των Σάκκαρη και Τσιτσιπά αποκτά μεγαλύτερη αξία αν αναλογιστεί κάποιος πως απέναντί τους είχαν μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις του παγκόσμιου τένις εδώ και δεκαετίες.

ΕΤΙΚΕΤΕΣ:

«Η τελευταία ημέρα του 2018 έκρυβε μία πολύ ευχάριστη είδηση για τον ελληνικό αθλητισμό. Στο Περθ της Αυστραλίας, η Μαρία Σάκκαρη και ο Στέφανος Τσιτσιπάς επικράτησαν των ΗΠΑ, της Σερίνα Γουίλιαμς και του Φράνσις Τιαφό, με 2-1 και χάρισαν στην Ελλάδα την πρώτη της νίκη στο Χόπμαν Καπ.

Πλέον, την Πέμπτη το απόγευμα θα παίζουν με την Ελβετία του Ρότζερ Φέντερερ και της Μπελίντα Μπέντσιτς για την 1η θέση του 2ου γκρουπ, που οδηγεί στον τελικό της διοργάνωσης. Στην κορυφή του ομίλου είναι η Ελβετία, στη 2η θέση η Ελλάδα, στην 3η η Μεγάλη Βρετανία από την οποία η ελληνική ομάδα ηττήθηκε με 2-1 στην προεπίδειξη της διοργάνωσης και στην τελευταία θέση οι ΗΠΑ.

Στον πρώτο αγώνα της συνάντησης με τις ΗΠΑ, ο Τσιτσιπάς νίκησε τον Φράνσις Τιαφό με 6-3, 6-7 (3), 6-3 σε 2 ώρες και 15 λεπτά, έχοντας καλύτερη απόδοση σε σχέση με το ματς με τον Βρετανό Κάμερον Νόρι, από τον οποίο ηττήθηκε».

‘Στο πρώτο παιχνίδι με τον Κάμερον, δεν ένιωσα καλά. Δεν μπορούσα να αντέξω. Ένιωθα ότι έμενα από ανάσες. Κόντρα στον Φράνσις ένιωσα πιο άνετα στα μεγάλα ράλι και τα χτυπήματά μου ήταν καλύτερα. Ένιωσα περισσότερη αυτοπεποίθηση. Ο Φράνσις μου είπε ότι ένιωσε ακριβώς όπως ένιωθα κι εγώ στο πρώτο ματς. Του είπα ότι πιθανότατα οφείλεται στο τζετ λαγκ και στη ζέστη’, δήλωσε ο Τσιτσιπάς με την πρώτη του νίκη στο Χόπμαν Καπ.

Εν συνεχεία, στο κορτ της RACArena όπου βρίσκονταν πολλοί Έλληνες μόνιμοι κάτοικοι Αυστραλίας, «η Σάκκαρη έβαλε υψηλά εμπόδια σε μία από τις σημαντικότερες τενίστριες όλων των εποχών, τη Σερίνα Γουίλιαμς. Χρειάστηκε να παίξουν τρία μπρέικ για να πάρει η θρυλική Αμερικανίδα το πρώτο σετ με 7-6 (3), ενώ το δεύτερο το κέρδισε με 6-2. Έτσι, οι ΗΠΑ ισοφάρισαν σε 1-1 τις νίκες. ‘Η Μαρία έπαιξε εκπληκτικά. Έχει πολύ μεγάλες δυνατότητες’, ήταν το εγκωμιαστικό σχόλιο της 36χρονης Γουίλιαμς για την Ελληνίδα πρωταθλήτρια».

«Η νίκη στη συνάντηση των δύο χωρών θα κρινόταν στο μεικτό. Εκεί, η ελληνική ομάδα όφειλε να πορευθεί στον μονόδρομο της επιτυχίας, ώστε να διατηρούσε

ελπίδες πρόκρισης στον τελικό. Ο νεανικός ενθουσιασμός των Τσιτσιπά και Σάκκαρη υπέταξε την ηγετική παρουσία και την εμπειρία της Γουίλιαμς και το ταλέντο του Γιαφό και έτσι επικράτησαν με 4-1, 1-4, 4-2».

«Η καθοριστική συνάντηση της Πέμπτης ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ελβετία έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον των Αυστραλών και της ελληνικής κοινότητας, με αποτέλεσμα τα εισιτήρια να έχουν γίνει ήδη ανάρπαστα» (Πηγή: Νίκος Γαβαλάς (01-01-2019), «Το δίδυμο της επιτυχίας Σάκκαρη και Τσιτσιπάς επικράτησαν των Γουίλιαμς και Γιαφό στο Περθ» Εφημερίδα η Καθημερινή στο <http://www.kathimerini.gr/1002578/article/epikairothta/a8lhtismos/to-didymo-ths-epityxias-sakkarh-kai-tsitsipas-epikrathsan-twn-goyiliams-kai-tiafo-sto-per8>).

Στις 3-1-2019 υπήρχε ένα άρθρο στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ για την Σάκκαρη και τον Τσιτσιπά και τη συμμετοχή τους στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία, και ο δημοσιογράφος Γαβαλάς Νίκος γράφει:

Εικόνα 6: Από το άρθρο που αναφέρεται στην συμμετοχή των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (03-01-2019).

«Νέα υπέρβαση θα χρειαστεί να κάνουν ο Στέφανος Τσιτσιπάς και η Μαρία Σάκκαρη προκειμένου να προκριθεί η Ελλάδα στο σαββατιάτικο τελικό του Χόπμαν

Καπ που διεξάγεται στο Περθ της Αυστραλίας. Μετά τον θρίαμβο επί της ομάδας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, οι δύο Έλληνες πρωταθλητές, που έβαλαν τη χώρα στον παγκόσμιο χάρτη του αθλήματος, θα πρέπει να νικήσουν σήμερα και την Ελβετία του Ρότζερ Φέντερερ και της Μπελίντα Μπέντσιτς.

Η πρόκριση στον τελικό έχει υψηλότερο βαθμό δυσκολίας, αφού η ελληνική ομάδα χρειάζεται να επικρατήσει με 3-0. Δηλαδή, ο Τσιτσιπάς και η Σάκκαρη να νικήσουν τους Φέντερερ και Μπέντσιτς αντίστοιχα στο απλό και εν συνεχεία να κυριαρχήσουν και στο μεικτό των αντιπάλων τους. Αντιθέτως, η Ελβετία χρειάζεται μόλις μία νίκη στα τρία ματς με την Ελλάδα για να περάσει στον τελικό. Ωστόσο, το γεγονός πως η Σάκκαρη και ο Τσιτσιπάς έχουν τις ελπίδες τους στην τελευταία αγωνιστική του 2ου ομίλου (όπου, εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αντιμετώπισαν και τη Μεγάλη Βρετανία) αναδεικνύει τη μεγάλη επιτυχία του ελληνικού τένις.

Εικόνα 7: Από το άρθρο που αναφέρεται στην συμμετοχή των Σάκκαρη και Τσιτσιπά στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (03-01-2019).

«Όπως ανακοίνωσαν χθες βράδυ οι διοργανωτές του Χόπμαν Καπ, στις 11.30 το πρωί θα αρχίσει ο αγώνας του Τσιτσιπά με τον Φέντερερ. Θα είναι η πρώτη φορά

που θα βρεθεί αντιμέτωπος ο 20χρονος Έλληνας πρωταθλητής με τον κορυφαίο τενίστα όλων των εποχών. Θα ακολουθήσει το παιχνίδι της Σάκκαρη με την Μπέντσιτς και η συνάντηση της Ελλάδας με την Ελβετία θα ολοκληρωθεί με το μεικτό.

Την πρώτη της νίκη στη νέα χρονιά πέτυχε χθες η Βαλεντίνη Γραμματικοπούλου στο επαγγελματικό τουρνουά 25.000 δολαρίων που διεξάγεται στο Χονγκ Κονγκ. Η 21 ετών Ελληνίδα τενίστρια (νούμερο 171 στον κόσμο) χρειάστηκε μόλις 74 λεπτά για να επικρατήσει της Χο Τσινγκ Γου με 6-1, 6-4 και να προκριθεί στη φάση των «16».

Στον 2ο γύρο θα αντιμετωπίσει τη Γιαπωνέζα Χιρόκο Κουβάτα με στόχο μία θέση στον προημιτελικό γύρο» (Πηγή: Νίκος Γαβαλάς (03-01-2019) «Αγώνας - πρόκληση για Σάκαρη, Τσιτσιπά», Εφημερίδα η Καθημερινή στο <http://www.kathimerini.gr/1002807/gallery/epikairothta/a8lhtismos/agwnas-proklhsh-gia-sakkarh-tsitsipa>).

Στις 18-1-2019 υπήρχε ένα άρθρο στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ στο οποίο ο δημοσιογράφος Γαβαλάς γράφει, για την ήττα της Σάκκαρη στο Τουρνουά τένις στην Αυστραλία.

Εικόνα 8: Από το άρθρο που αναφέρεται στην την ήττα της Σάκκαρη στο Τουρνουά τένις στην Αυστραλία Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (18-01-2019).

«Τη ρουτίνα των υποχρεώσεών της στο απλό έσπασε η Μαρία Σάκκαρη, παίζοντας στον 1ο γύρο του διπλού του αυστραλιανού Οπεν. Με συμπαίκτριά της την Πολίν Παρμεντιέ ηττήθηκαν από τις Κινέζες Ζιανγκ και Γιανγκ με 6-3, 6-4 και αποκλείστηκαν από τη συνέχεια. Η Ελληνίδα πρωταθλήτρια, όπως και ο Τσιτσιπάς, επρόκειτο να αγωνιστούν τις πρώτες πρωινές ώρες στον 3ο γύρο του απλού» (Πηγή: Νίκος Γαβαλάς (18-01-2019) «Ήττα στο διπλό για τη Σάκκαρη» ,Εφημερίδα η Καθημερινή στο <https://www.kathimerini.gr/1005413/article/epikairothta/a8lhtismos/htta-sto-diplo-gia-th-sakkarh>).

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας δείχνουν ότι η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού στον έντυπο τύπο είναι μηδαμινή συγκριτικά με την κάλυψη που λαμβάνει ο αντρικός αθλητισμός. Αξίζει επίσης να υπογραμμιστεί πως ο γυναικείος αθλητισμός αναφέρεται σε άρθρα παράλληλα με τον αντρικό αθλητισμό ή σε σύγκριση με αυτόν, δηλαδή παρουσιάζονται συγκριτικά οι επιδόσεις των αντρών και των γυναικών.

4.2. ΕΘΝΟΣ

Στις 3-1-2019 υπάρχει το άρθρο του δημοσιογράφου Κώστα Ασημακόπουλου, στο ΕΘΝΟΣ για «το ελληνικό δίδυμο»: τον Τσιτσιπά και την Στεφανίδη και την νίκη τους επί των Φέντερερ και Μπέρνσιτς.

Εικόνα 9: Από το άρθρο που αναφέρεται στους Τσιτσιπά και Στεφανίδη και την νίκη τους επί των Φέντερερ και Μπέρνσιτς Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ (03-01-2019).

«Έχοντας απέναντι τους το κορυφαίο δίδυμο του πλανήτη, Ρότζερ Φέντερερ και Μπελίντα Μπέντσιτς, που είναι και οι κάτοχοι του περσινού Χόπμαν Καπ, ο Στέφανος και η Μαρία σημείωσαν ιστορική νίκη με 2-1 (4-3, 2-4, 4-3) και έκλεισαν με τον πλέον εντυπωσιακό τρόπο το φημισμένο τουρνουά στο Περθ της Αυστραλίας.

Βέβαια, το ελληνικό δίδυμο έπρεπε να πετύχει τρεις νίκες κόντρα στην Ελβετία για να εξασφάλιζε την πρόκριση στον τελικό.

Ο ελληνικός θρίαμβος πανηγυρίστηκε δεόντως από τον Τσιτσιπά και τη Σάκκαρη, με τον 20χρονο να αποθεώνει τη συμπαίκτριά του που πήρε τον τελευταίο πόντο και αγκαλιασμένοι όπως ήταν στράφηκε προς την κάμερα φωνάζοντας «για την Ελλάδα». Την ίδια ώρα εκατοντάδες θεατές τους αποθέωναν, ενώ οι ομογενείς είχαν στήσει τρελό πανηγύρι.

Είχαν προηγηθεί οι μονές αναμετρήσεις όπου ο Τσιτσιπάς και η Σάκκαρη εντυπωσίασαν. Σε αγώνα σταθμό για την καριέρα του 20χρονου Τσιτσιπά βρέθηκε αντιμέτωπος με το ίνδαλμά του, Ρότζερ Φέντερερ από τον οποίο ηττήθηκε στις λεπτομέρειες με 7-6 (6), 7-6 (4). Σε καταπληκτική μέρα βρέθηκε η Σάκκαρη, η οποία νίκησε 6-3, 6-4 την Μπέντσιτς και ισοφάρισε σε 1-1 τις ελληνοελβετικές μονομαχίες.

Τελικά η νίκη κρίθηκε στο διπλό. «Τα καταφέραμε. Βέβαια, αν μου λέγατε πιο πριν ότι θα νικούσαμε την Ελβετία θα σας έλεγα ότι είστε ψεύτες. Ευχαριστούμε τον κόσμο που ήλθε εδώ, μας έκαναν να νιώσουμε λες και ήμασταν στην Αθήνα», είπε ο Τσιτσιπάς, ενώ μεγάλη σημασία είχε και η τοποθέτηση του Φέντερερ: «Απολαμβάνω να παίζω με τα νέα παιδιά όπως ο Τσιτσιπάς. Φέρνουν κάτι διαφορετικό και κάτι που δεν είχα δει μέχρι σήμερα» (Πηγή: Κώστας Ασημακόπουλος (03-01-2019) « Τσιτσιπάς και Σάκκαρη «λύγισαν» Φέντερερ και Μπέρνσιτς» Εφημερίδα το Έθνος στο https://www.ethnos.gr/athlitisimos/13662_tsitsipas-kai-sakkari-lygisan-fenterer-kai-mpernsits-vids, Ανακτήθηκε: 18/04/2019).

Στις 16/01/2019 υπάρχει το άρθρο με τίτλο «Αυστραλιανό Όπεν: Προελαύνουν Τσιτσιπάς, Σάκκαρη!» στο οποίο δεν υπάρχει το όνομα του δημοσιογράφου και αναφέρει:

«Και πώς να χάσουν; Στέφανος Τσιτσιπάς και Μαρία Σάκκαρη προελαύνουν στο Αυστραλιανό Όπεν κι αμφότεροι κατάφεραν να πάρουν την πρόκριση για τους «32» του πρώτου GrandSlam της χρονιάς!

Το ενθουσιώδες ελληνικό κοινό έσπρωξε στα δύσκολα τον Στέφανο Τσιτσιπά που τα βρήκε σκούρα απέναντι στον Σέρβο Τροϊτσκι, αλλά με μαγικά χτυπήματα πήρε αυτό που ήθελε! Καθαρό 3-1 σετ και ραντεβού στους «32»... πριν τον πρότιμο «τελικό» με τον Φέντερερ.

Στον τρίτο γύρο θα παίζει με τον χαρισματικό Γεωργιανό Νικολόζ Μπασιλασβίλι, Νο.19 του ταμπλό, και αν πάρει την πρόκριση... όλα δείχνουν βασιλιά!

Εικόνα 10: Από το άρθρο που αναφέρεται στη συμμετοχή της Σάκκαρη στο Αυστραλιανό OPEN Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ (16-01-2019).

Τον Τσιτσιπά, ακολούθησε και το θηλυκό nextbigthing του ελληνικού τένις, η Μαρία Σάκκαρη, η οποία ξεπέρασε σε straightsets το εμπόδιο της Άστρα Σάρμα και ακολούθησε τον Στέφανο Τσιτσιπά στη φάση των «32» του Αυστραλιανού Όπεν.

Η κορυφαία Ελληνίδα τενίστρια επικράτησε με 6-1, 6-4 της Αυστραλής qualifier σε 65 λεπτά και πέρασε στον τρίτο γύρο της διοργάνωσης για δεύτερη φορά στην καριέρα της. Το επόμενο εμπόδιό της προέρχεται και πάλι από την Αυστραλία, αλλά αυτή τη φορά είναι πολύ υψηλότερο: η Άσλεϊ Μπάρτι, Νο.15 στον κόσμο, που νίκησε 6-2, 6-3 τη Γιαφάν Γιανγκ. Ενδέχεται, μάλιστα, ο αγώνας να διεξαχθεί στο RodLaverArena (λόγω Μπάρτι), κάτι που έτσι κι αλλιώς θα είναι σπουδαία εμπειρία για τη Μαρία» (Πηγή: Έθνος «Αυστραλιανό Όπεν: Προελαύνουν Τσιτσιπάς, Σάκκαρη!» στο https://www.ethnos.gr/athlitismos/15980_aystraliano-open-proelaynoyn-tsitsipas-sakkari-vidspics (Ανακτήθηκε στις 18/04/2019).

Τέλος στις 27-1-2019 υπάρχει το ακόλουθο άρθρο για την Στεφανίδη: «*Η Ελληνίδα Ολυμπιονίκης κατέλαβε τη δεύτερη θέση, στον πρώτο αγώνα της σειράς IAAFIndoorTour που έγινε στη Βοστώνη με προσπάθεια στα 4,71 μ., λίγες μόλις ημέρες από το 4,74 μ. στην υπερυψωμένη πίστα του Ρίνο.*

Εικόνα 11: Από το άρθρο που αναφέρεται στη συμμετοχή της Στεφανίδη στον πρώτο αγώνα της σειράς IAAFIndoorTour που έγινε στη Βοστώνη Εφημερίδα ΤΟ ΕΘΝΟΣ (27-01-2019).

Η Στεφανίδη ξεκίνησε τις προσπάθειές της με ένα έγκυρο άλμα στα 4,61 μέτρα. Συνέχισε χωρίς κανένα πρόβλημα στο 4,71 μέτρα. Στη συνέχεια η Ολυμπιονίκης του Ρίο έκανε ένα άκυρο στα 4,81 μέτρα και επέλεξε να συνεχίσει στα 4,86 μέτρα, αφού νωρίτερα η Κέιτ Ναζότ είχε περάσει αυτό το ύψος. Η Ναζότ κατέκτησε την πρώτη θέση στη Βοστώνη, καθώς, μετά τα 4,86 μέτρα, απέτυχε να περάσει τα 4,92 μέτρα, στην προσπάθεια να βελτιώσει το ατομικό ρεκόρ της»⁵.

4.3. REAL

Η τρίτη εφημερίδα που αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης μας ήταν η realnews. Στην έντυπη μορφή της υπήρχα τρία άρθρα για την παρουσία της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία και καμία άλλη αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό.

Αξίζει όμως να επισημανθεί ότι υπήρχαν πάρα πολλές αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό στην ηλεκτρονική εκδοχή της εφημερίδας (στο διαδικτυακό ισότοπο <http://www.real.gr/athlitisomos/>) για την εξεταζόμενη περίοδο Ιανουάριος 2019.

Η αναζήτηση άρθρων στο ηλεκτρονικό site της εφημερίδας με λέξη κλειδί «Σάκκαρη» εμφάνισε πάρα πολλά άρθρα μεταξύ των οποίων και τα ακόλουθα, τα οποία αναφέρονται στη συμμετοχή της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία. Ωστόσο, η αναφορά είναι περιορισμένη ενώ σε ένα άρθρο όπως φαίνεται και στη συνέχεια αναφέρεται πρώτα ο Τσιτσιπάς και μετά η Σάκκαρη.

Ακολουθούν τα άρθρα που εντοπίστηκαν στην εφημερίδα Real.gr για την εξεταζόμενη περίοδο Ιανουάριος 2019.

Εικόνα 13: Η Μαρία Σάκκαρη στην Αγία Πετρούπολη στην **Εφημερίδα Real.gr**

Στις 28 Ιανουαρίου 2019 ... «Αποκλείστηκε η Σάκκαρη στην Αγία Πετρούπολη – Η Μαρία Σάκκαρη, Νο 37 στον κόσμο, αποκλείστηκε από τη συνέχεια του διεθνούς τουρνουά ...» Πηγή: [Εφημερίδα, realnews/Real.gr](#) στο www.real.gr/.../Με%20τέρμα%20το%20γκάζι%20περιπολικό%...

Εικόνα 13: Ο Στέφανος Τσιτσιπάς στο Australian Open

«Ο Στέφανος τσιτσιπάς και η Μαρία Σάκκαρη με την παρουσία τους στο Australian Open μας έκαναν να ξενυχτήσουμε και να χαρούμε με τις...» Πηγή: Εφημερίδα Real.gr, «Με Τσιτσιπά, Σάκκαρη και Ελλάδα η ταινία του Αυστραλιανού Open», στο www.real.gr/.../me_tsitsipa_sakkari_kai_ellada_h_tainia_tou_australianou_open-522604/ (Ανακτήθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2019).

Εικόνα 14: Η Σαράποβα στο Australian Open

Στις 19 Ιανουαρίου 2019 ... «παγκόσμιας κατάταξης και στον 3ο γύρο απέκλεισε την Μαρία Σάκκαρη, θα αντιμετωπίσει στα προημιτελικά, την Τσέχα, Πέτρα Κβίτοβα (No 6)» Πηγή: Εφημερίδα Real.gr, «Australian Open: Αποκλεισμός-σοκ για την Σαράποβα», στο https://www.real.gr/athlitismos/arthro/australian_open_apokleismos_sok_gia_tin_sarapoba-521144/ (Ανακτήθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2019).

Εικόνα 15: *Ο αποκλεισμός της Σάκκαρη στο Australian Open*

Στις 17 Ιανουαρίου 2019 «... Δεν τα κατάφερε η Μαρία Σάκκαρη κόντρα στην Αυστραλή Άσλεϊ Μπάρτι. Η Ελληνίδα πρωταθλήτρια ηττήθηκε με 7-5, 6-1 και αποκλείστηκε από ...» Πηγή: Εφημερίδα Real.gr, «Δεν τα κατάφερε η Μαρία Σάκκαρη - Αποκλείστηκε από τον επόμενο γύρο του Australian Open», 18-01-2019 ⁶.

Εικόνα 16: *Τσιτσιπάς και Σάκκαρη στο Australian Open*

Στις 15 Ιανουαρίου 2019 ... «Ο Στέφανος Τσιτσιπάς και η Μαρία Σάκκαρη προκρίθηκαν στους «32» του τουρνουά και τρελαίνουν τον κόσμο του τένις με τις εντυπωσιακές ...» Πηγή: Εφημερίδα Real.gr, «Γράφουν ιστορία στην Αυστραλία ο Τσιτσιπάς και η Σάκκαρη», 16-01-2019.⁷ www.real.gr/.../Στα%20λευκά%20η%20Αττική%20-%20Ποιοι...

Εικόνα 17: Τσιτσιπάς και Σάκκαρη στο Australian Open

Στις 2 Ιανουαρίου 2019 ... «Μια μεγάλη επιτυχία κατέγραψαν τα δύο χρυσά παιδιά του ελληνικού τένις, με τον Στέφανο Τσιτσιπά και τη Μαρία Σάκκαρη να ενώνουν τις ...» Πηγή: Εφημερίδα Real.gr, “Ελληνικός θρίαμβος: Υποκλίθηκε σε Σάκκαρη-Τσιτσιπά ο Φέντερερ!”, στις 03-01-2019, στο https://www.real.gr/athlitismos/arthro/ellinikos_thriambos_ypoklithike_se_sakkari_tsi_tsipas_o_fenterer-518263/

Εικόνα 18: Τσιτσιπάς και Σάκκαρη

Στις 2 Ιανουαρίου 2019 ... «Τσιτσιπάς: Νιώθαμε λες και παίζαμε στην Αθήνα - Οι Στέφανος Τσιτσιπάς και Μαρία Σάκκαρη νίκησαν με 2-1 την Ελβετία του σπουδαίου Ρότζερ.» Πηγή: Εφημερίδα Real, “Τσιτσιπάς: Νιώθαμε λες και παίζαμε στην Αθήνα’ στο www.real.gr/.../tsitsipas_niothame_les_kai_paizame_stin_athina-518266/ Ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2019.

Αναζήτηση στο site της εφημερίδας με λέξη κλειδί «Στεφανίδη» οδήγησε στα κάτωθι αποτελέσματα:

Εικόνα 19: *Στεφανίδη στο επί κοντώ στο μίτινγκ κλειστού στίβου της Βοστώνης*

Στις 26 Ιανουαρίου 2019 ... «*Η Κέιτι Ναζότ ήταν η νικήτρια στη μεγάλη «μάχη» με την Κατερίνα Στεφανίδη στο επί κοντώ στο μίτινγκ κλειστού στίβου της Βοστώνης.*»

Πηγή: Εφημερίδα Real «*Δεύτερη η Στεφανίδη στο pole vault summit στο Ρίνο.*»

Εικόνα 20: «*Με τον καλύτερο τρόπο ξεκίνησε η χειμερινή σεζόν για την Κατερίνα Στεφανίδη. Στην πρώτη της εμφάνιση στο pole vault summit στο Ρίνο.*» (18 Ιανουαρίου 2019) ... Πηγή: Στεφανίδη στη Βοστώνη, μεγάλη επίδοση από Ναζότ» www.real.gr/.../deuteri_h_stefanidi_sti_bostoni_megali_epidosi_apo_nazot-522370/ (Ανακτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019).

Τέλος, αναζήτηση στο site της εφημερίδας με λέξεις κλειδιά όπως «Πλίσκοβα» και «SerenaWilliams» οδήγησε στα κάτωθι αποτελέσματα .

Εικόνα 21: «At 5-1 down in the third set against Serena Williams, @KaPliskova's mind was in the locker room... Somehow she ended up in the #AusOpen ...» (22 Ιανουαρίου 2019). Πηγή: Εφημερίδα Real, Απίστευτη ανατροπή από την Πλίσκοβα: «Σκότωσε» τη Σερένα, παίζει με Οσάκα, στο www.real.gr/.../apisteuti-anatropi-apo-tin-pliskoba-itta-sok-gia-ti-serena-521671/ (Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2019).

Εικόνα 22: «Το δεύτερο GrandSlam της καριέρας της κατέκτησε η Ναόμι Οσάκα! Η 21χρονη τενίστρια από την Ιαπωνία, νούμερο 4 στην παγκόσμια κατάταξη ...». Πηγή: Εφημερίδα Real, «Κατέκτησε το Αυστραλιανό Όπεν και έγραψε ιστορία η Οσάκα», <https://www.real.gr/athlitismos/arthro/katektise-to-australiano-open-kai-egrapse-istoria-h-osaka-522301/> (Ανακτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2019).

Εικόνα 23: «Στα άλλα ζευγάρια των προημιτελικών κόντραρονται **Ναόμι Οσάκα** (Ιαπωνία, Νο4)-Ελενα Σβιτόλινα (Ουκρανία, Νο6), Πέτρα Κβίτοβα (Τσεχία, ...». Πηγή: Εφημερίδα Real, «Στην οκτάδα του Αυστραλιανού Όπεν η Σερένα Γουίλιαμς- Απέκλεισε το Νο1.» στο www.real.gr/.../stin-oktada-tou-australianou-open-h-serena-gouiliams-arekleise-to-no1-521331/ (Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2019).

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Στην έντυπη μορφή της τρίτης εφημερίδας της **REAL** υπήρχαν τρία άρθρα (σε σύνολο 30 άρθρων για τον αθλητισμό) για την παρουσία της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία, και δεν υπήρχε άλλο άρθρο ή άλλη αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό.

Αξίζει όμως να επισημανθεί ότι υπήρχαν πάρα πολλές αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό στην ηλεκτρονική εκδοχή της εφημερίδας για την εξεταζόμενη περίοδο Ιανουάριος 2019. Οι αναφορές στα εξώφυλλααφορούσαν την εμφάνιση της Μαρίας Σάκκαρη στο Τουρνουά Τένις στην Αυστραλία τον Ιανουάριο.

Στα ΝΕΑ και στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ οι αναφορές ή τα άρθρα αφορούσαν τη συμμετοχή της Μαρίας Σάκκαρη μαζί με τον Στέφανο Τσιτσιπά στο μικτό αγώνισμα και **όχι κάποια ατομική της επίδοση ή εμφάνιση.**

Υπήρχε ακόμα μία αναφορά σε ένα γυναικείο όνομα του ελληνικού αθλητισμού, αυτό της Κατερίνα Στεφανίδη. Και σε αυτήν την περίπτωση **δεν υπήρχε κάποια αναφορά σε ατομική της επίδοση**, αλλά στο πλαίσιο της συνέντευξης της εφημερίδας με τον Σεμπάστιαν Κόου, τον πρόεδρο της IAAF, υπήρχε αναφορά ότι είναι φίλος της Στεφανίδη.

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία διερευνήθηκε η προβολή και κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τα αποτελέσματα της συντριπτικής πλειοψηφίας των ερευνών και των μελετών που εξετάζουν το γυναικείο αθλητισμό είτε σε εθνικό επίπεδο, είτε σε παγκόσμιο επίπεδο, έδειξαν ότι υπάρχουν τεράστιες διαφορές μεταξύ του τρόπου κάλυψης του αντρικού και του γυναικείου αθλητισμού. Υπάρχει μεγάλη ανισότητα/ανισορροπία στην κάλυψη του ανδρικού και γυναικείου αθλητισμού, τόσο ως προς το μέγεθος της κάλυψης που λαμβάνουν στα Μ.Μ.Ε. όσο και ως προς τον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται: πχ. τηλεοπτικό χρόνο, μέγεθος/γραμμές/στήλες/αριθμός λέξεων (Kamberidou, 2019; Women in Sport, 2017; Kamberidou & Chroni, 2016; Higgs & Weiller, 1994; Billings & Eastman, 2002; Capranica et al., 2005; Bryant, 1980; Jones et al., 1999).

Γενικά, οι αθλήτριες είναι περισσότερο γνωστές ως διασημότητες (stars) και η προβολή τους δεν επικεντρώνεται στον αθλητικό τους ρόλο και ιδιότητα, στην αθλητική τους ταυτότητα ή στα αθλητικά τους επιτεύγματα (Kamberidou, 2019), αλλά στην προσωπική τους ζωή, στο γάμο τους, στη σεξουαλικότητά τους, ή άλλες ροζ ιστορίες.

Ερευνητές/τριες, από τη δεκαετία του 1980 υποστηρίζουν ότι η κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων είναι ειδικά σχεδιασμένη να προβάλλει μόνο τις αθλητικές εκδηλώσεις που θεωρούνται *θηλυκές/γυναικείες* και ότι αυτό μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της αρνητικής αντίληψης ότι οι γυναίκες δεν είναι τόσο καλές στον αθλητισμό και επομένως δεν αξίζει να παρακολουθούμε το γυναικείο αθλητισμό. Αυτή η τάση φαίνεται να υπάρχει σε σχεδόν όλα τα δυτικά έθνη σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό (Bryson, 1990; George et al., 2001; Kamberidou & Chroni, 2016; Kane, 1989; Women in Sport, 2017; UNESCO, 2018).

Σχετικά με τα μη-δυτικά έθνη, όπως επισημαίνει η Καμπερίδου (2012): «Η ισλαμική θρησκεία δεν απαγορεύει τη συμμετοχή της γυναίκας στον αθλητισμό, αρκεί να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως να μη συναθλείται με άνδρες, να μην παρακολουθείται από άνδρες, να μην προβάλλεται στα Μ.Μ.Ε. –εκτός αν τηρεί τον επιβαλλόμενο ενδυματολογικό κώδικα–και να απέχει από την εξαντλητική φυσική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια των θρησκευτικών νηστειών» (Καμπερίδου,

2012, σελ. 111). Παρατηρεί, επίσης, ότι η χρήση της μαντήλας, η στάση της οικογένειας, το κοινωνικό περιβάλλον και η έμφυλη διχοτόμηση είναι μερικοί από τους παράγοντες που δυσκολεύουν την αθλητική ένταξη μιας Μουσουλμάνας.

Η διπλωματική/πτυχιακή εργασία της Μυρτώ Αντερριώτη-Καλπακίδου (2018), επιδιώκει να κατανόησει τους περιορισμούς στην αθλητική συμμετοχή που αντιμετωπίζουν οι Μουσουλμάνες και στη συνέχεια να διατύπωσε προτάσεις για την αποτελεσματικότερη ένταξη τους, στη δια βίου άθληση. Η μελέτη ξεκινάει με την παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων που αφορούν τη συμμετοχή της Μουσουλμάνας στη Φυσική Αγωγή, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι τα ήθη και έθιμα και ιδιαίτερα η ισλαμική θρησκεία, θέτει συγκεκριμένους κώδικες συμπεριφοράς για τη γυναίκα, οι οποίοι συχνά περιορίζουν την αθλητική της ενασχόληση, όπως και την προβολή της στα Μ.Μ.Ε..

Η Αντερριώτη-Καλπακίδου (2018) εξετάζει τη συμμετοχή των Μουσουλμάνων γυναικών στο σχολικό μάθημα της Φυσικής Αγωγής, σε αθλητικές δραστηριότητες κατά τον ελεύθερο χρόνο, και στην επαγγελματική απασχόληση στον τομέα του αθλητισμού βασιζόμενη σε μια ενδελεχή ανασκόπηση της διεθνούς σχετικής βιβλιογραφίας. Για τις Μουσουλμάνες που ζουν σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως επισημαίνει η ερευνήτρια, το ζήτημα γίνεται πιο περίπλοκο εξαιτίας του διαφορετικού τρόπου οργάνωσης της Φυσικής Αγωγής στα δυτικά σχολεία. Η προσαρμογή του σχολείου στις ανάγκες των Μουσουλμάνων κοριτσιών κρίνεται απαραίτητη για την απρόσκοπτη συμμετοχή τους στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής: η κατανόηση των αναγκών και η αποδοχή της διαφορετικότητας. Αναδεικνύεται επίσης, ότι η όλο και αυξανόμενη μετακίνηση στον ευρωπαϊκό χώρο πληθυσμών διαφορετικών εθνικοτήτων και θρησκευιών δημιουργεί την ανάγκη διαμορφώσει νέων εκπαιδευτικών στρατηγικών και προγραμμάτων που διευκολύνουν την κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη (Αντερριώτη-Καλπακίδου, 2018).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Δεκ. 2018 – Ιαν. 2019)

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι την περίοδο Δεκέμβριος 2018 – Ιανουάριος 2019 στα πρωτοσέλιδα 6 ελληνικών εφημερίδων (Ελεύθερος Τύπος, ΕΘΝΟΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ, Εφημερίδα Συντακτών, ΤΑ ΝΕΑ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: 25 τεύχη) υπήρχαν μόνο **5 άρθρα** με αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό.

Αξίζει ωστόσο να αναφερθεί πως σε αυτά τα άρθρα η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού πραγματοποιούνταν παράλληλα (συνοδευτικά) με την αναφορά του αντρικού αθλητισμού. Πιο συγκεκριμένα:

Στην εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος σε 27 πρωτοσέλιδα την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχαν άρθρα που αφορούσαν τον ανδρικό αθλητισμό, κανένα όμως άρθρο για το γυναικείο αθλητισμό.

- Στην εφημερίδα ΕΘΝΟΣ σε 4 πρωτοσέλιδα την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχαν άρθρα που αφορούσαν τον ανδρικό αθλητισμό, κανένα όμως άρθρο για το γυναικείο αθλητισμό.
- Στην εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ την εξεταζόμενη περίοδο δεν υπήρχε κανένα άρθρο στα πρωτοσέλιδά της που να αφορά τον αθλητισμό γενικά.
- Στην εφημερίδα Εφημερίδα Συντακτών σε 13 πρωτοσέλιδα την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχαν άρθρα που αφορούσαν τον ανδρικό αθλητισμό, κανένα όμως άρθρο για το γυναικείο αθλητισμό.
- Στην Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ σε 35 πρωτοσέλιδα την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχαν άρθρα που αφορούσαν τον ανδρικό αθλητισμό και σε μόνο 3 εξ αυτών υπήρχαν και αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό.
- Τέλος, στην εφημερίδα Καθημερινή 8 πρωτοσέλιδα την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχαν άρθρα που αφορούσαν τον ανδρικό αθλητισμό και σε 2 εξ αυτών υπήρχαν και αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, η μόνη Εφημερίδα στην οποία δεν υπήρχε η χαοτική διαφορά που παρατηρήθηκε στις άλλες μεταξύ της προβολής του γυναικείου αθλητισμού και του ανδρικού, **δηλαδή σε 8 πρωτοσέλιδα, τα δύο αφορούσαν το γυναικείο αθλητισμό**

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι αναφορές/κείμενα/άρθρα στον γυναικείο αθλητισμό στα εξώφυλλα των έξι εφημερίδων αφορούσαν την εμφάνιση της Μαρίας Σάκκαρη στο Τουρνουά Τένις στην Αυστραλία τον Ιανουάριο. Στα ΝΕΑ και στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ οι αναφορές αφορούσαν τη συμμετοχή της μαζί με τον Στέφανο Τσιτσιπά στο μικτό αγώνισμα και όχι κάποια ατομική της επίδοση ή εμφάνιση.

Υπήρχε ακόμα μία αναφορά σε ένα γυναικείο όνομα του ελληνικού αθλητισμού αυτό της Κατερίνα Στεφανίδη. Και σε αυτήν την περίπτωση δεν υπήρχε κάποια αναφορά σε ατομική της επίδοση, αλλά στο πλαίσιο της συνέντευξης της εφημερίδας με τον Σεμπάστιαν Κόου, τον πρόεδρο της IAAF, υπήρχε αναφορά ότι είναι φίλος με τη Στεφανίδη.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Ιαν. 2019)

Εξετάστηκαν επίσης το σύνολο των άρθρων που δημοσιεύτηκαν για το μήνα Ιανουάριο 2019 στις εφημερίδες **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**, **ΕΘΝΟΣ** και **Realnews**.

Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας έγινε επίσης αντιληπτό ότι η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού στον έντυπο τύπο είναι μηδαμινή συγκριτικά με την κάλυψη που λαμβάνει ο αντρικός αθλητισμός. Ωστόσο, στον ηλεκτρονικό τύπο φαίνεται η διαφορά αυτή να εξισοροποιείται όπως έδειξε η ανασκόπηση της ηλεκτρονικής μορφής της εφημερίδας **REAL (Realnews)**.

Πιο συγκεκριμένα, στην Εφημερίδα **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**, σε σύνολο **140 άρθρων** για τον αθλητισμό, **υπήρξαν 3 άρθρα για το γυναικείο αθλητισμό**.

Τα δύο άρθρα αφορούσαν το θέμα που είχε αναφερθεί στο πρωτοσέλιδο, ενώ το τρίτο άρθρο αφορούσε την ήττα της Σάκκαρη με τη συμπαίκτριά της Πολίν Παρμεντιέ στο διπλό γυναικείο και την ώρα που θα αγωνιστή στο ατομικό. Ενδιαφέρον προκαλεί ότι το άρθρο είχε απλή παράθεση των γεγονότων, χωρίς εκτενείς χαρακτηρισμούς και περιγραφή των αθλητικών ικανοτήτων της Σάκκαρη, όπως υπήρχε σε αντίστοιχα άρθρα για τον Τσιτσιμπά. Ενώ, στο σημείο που αναφέρεται στο άρθρο η ώρα που αγωνιζόταν η αθλήτρια υπήρχε και αναφορά, ότι την ίδια ώρα θα αγωνιζόταν και ο Τσιτσιμπάς.

Στο **ΕΘΝΟΣ** υπάρχουν **τρία άρθρα σε σύνολο 25** άρθρων για τον αθλητισμό. Τα δύο αφορούν την Σάκκαρη και την πορεία της στο τουρνουά τένις της Αυστραλίας. Στο άρθρο η Σάκκαρη χαρακτηρίζεται ως «*θηλυκό nextbigthing του ελληνικού τένις*» (Vicestaff, 2018), επιβεβαιώνοντας τα ευρήματα των Messner, Duncan και Jensen (1993) ότι στα άρθρα για τις αθλήτριες συχνά υπάρχει σήμανση του φύλου τους.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, επιβεβαιώνουν επίσης τα ευρήματα των Crossman και συνεργατών (2007) και Vincent και συνεργατών (2007) ότι το τένις, είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις όπου η κάλυψη-προβολή τόσο του ανδρικού

όσο και του γυναικείου τένις είναι ελαφρώς πιο ισορροπημένη, αν και οι γυναίκες παρουσιάζονται με πιο σεξιστικό και συγκαταβατικό τρόπο

Τέλος, το τρίτο άρθρο αφορούσε την Στεφανίδη και τη δεύτερη θέση που έλαβε στο IAAFIndoorTour, στη Βοστώνη. Η επιτυχία της αθλήτριας δεν είχε επισημανθεί από τις άλλες εφημερίδες.

Στην έντυπη μορφή της τρίτης εφημερίδας της **REAL** υπήρχαν **τρία άρθρα** (σε σύνολο **30** άρθρων για τον αθλητισμό) για την παρουσία της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία και καμία άλλη αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό.

Αξίζει όμως να επισημανθεί ότι υπήρχαν πάρα πολλές αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό στην ηλεκτρονική εκδοχή της εφημερίδας για την εξεταζόμενη περίοδο Ιανουάριος 2019.

Η τρίτη εφημερίδα που αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης μας ήταν η **Realnews**. Στην έντυπη μορφή της υπήρχα τρία άρθρα (σε σύνολο 25 άρθρων για τον αθλητισμό) για την παρουσία της Σάκκαρη στο τουρνουά τένις στην Αυστραλία και καμία άλλη αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό.

Αξίζει όμως να επισημανθεί, ότι υπήρχαν πάρα πολλές αναφορές στο γυναικείο αθλητισμό στην ηλεκτρονική εκδοχή της εφημερίδας για την εξεταζόμενη περίοδο Ιανουάριος 2019, εύρημα που συμφωνεί με την άποψη του Jones (2013) ότι στο διαδίκτυο η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού είναι εκτενέστερη.

5.1 Συμπερασματικές παρατηρήσεις και προτάσεις

Έργο «εμπνευσμένο από την παρουσία και την αθλητική προσωπικότητα» αθλήτριας

Η «ορατότητα» της αθλήτριας και του γυναικείου αθλητισμού, όπως παρατηρεί επανειλημμένα η Καμπερίδου (2012, 2015), δημιουργεί κοινωνικά πρότυπα που αναπαράγουν τη γυναικεία αθλητική συμμετοχή και ως αποτέλεσμα μπορούν να αλλάξουν τις κοινωνικές προσδοκίες (στερεότυπα-προκαταλήψεις-κοινωνικούς μύθους) που αφορούν τη γυναίκα-αθλήτρια. Οπότε η προβολή/κάλυψη/ορατότητα του γυναικείου αθλητισμού και της αθλήτριας, στον αθλητικό της ρόλο, μπορεί να μεταβάλλει τα έμφυλα στερεότυπα και να οδηγήσει στην «έμφυλη ισορροπία» (gender balance), δηλαδή την «έμφυλη ουδετερότητα» (Kamberidou, 2019, σελ. 23, 35, 36).

Ενδεικτικό παράδειγμα αλλαγής κοινωνικών προσδοκιών ή έμφυλων αντιλήψεων αποτελεί το πρόσφατο ζωγραφικό έργο του 18^{ου} χρονου Δημήτρη Ρογγίτη (που απεικονίζεται εδώ και στο εξώφυλλο αυτής της πτυχιακής εργασίας), ο οποίος εμπνεύστηκε από την αθλήτρια Κατερίνας Στεφανίδη, δηλαδή την προβολή της, την ορατότητά της στα ΜΜΕ:

«Ο Δημήτρης κατάφερε και έφερε το μετάλλιο στην Ηλεία κερδίζοντας την δεύτερη θέση στον διαγωνισμό της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Στίβου με ένα έργο του εμπνευσμένο από την παρουσία και την αθλητική προσωπικότητα της Κατερίνας Στεφανίδη, στο πλαίσιο της θεματικής περιοχής του γυναικείου αθλητισμού. Ο

Δημήτρης Ρογγίτης ήταν ο μόνος Έλληνας που προκρίθηκε στην κορυφαία πεντάδα και επιλέχτηκε από την κριτική επιτροπή του διαγωνισμού, ανάμεσα σε δεκάδες έργα της Ευρώπης.»⁸

Ωστόσο, η ισότητα και η ισονομία στον αθλητισμό δεν έχει κατακτηθεί ακόμα,⁹ όπως έδειξε αυτή η εργασία. Ενδεικτικά οφείλουμε να επαναλλάβουμε ότι στα πρωτοσέλιδα των έξι (6) ελληνικών εφημερίδων που εξετάστηκαν σε αυτήν την εργασία (περίοδο 2 μηνών), μόνο 5 άρθρα είχαν κάποια αναφορά στο γυναικείο αθλητισμό αλλά παράλληλα/συνοδευτικά με αναφορά στον ανδρικό αθλητισμό. Σχετικά με αυτήν την κραυγαλαία έμφυλη διάκριση, ως παράδειγμα αναφέρουμε, ότι σε σύνολο 140 άρθρων στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, υπήρχαν μόνο τρία (3) άρθρα για το γυναικείο αθλητισμό.

Ο γυναικείος αθλητισμός υποεκπροσωπείται στα Μ.Μ.Ε., όχι μόνο στη χώρα μας αλλά σε παγκόσμιο κλίμακα. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση περισσότερων από 70 ερευνών επιβεβαίωσε αυτή την υποεκπροσώπηση στη προβολή του γυναικείου αθλητισμού. Ωστόσο, εκτός από τη μειωμένη προβολή του γυναικείου αθλητισμού εντοπίζεται και η χρήση σεξιστικών σχολίων για τις αθλήτριες που οδηγούν (και σήμερα το 2020) «στην υποβάθμιση του γυναικείου αθλητισμού και την παρεμπόδιση της περαιτέρω ανάπτυξής του» (Καμπερίδου, 2012, σελ. 105-106).

Επιπρόσθετα, η κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού από το διαδύκτιο, όπως φάνηκε σε αυτήν την έρευνα, δεν παρουσιάζει μεγάλες διαφορές σε σχέση με τις πιο παραδοσιακές πλατφόρμες μέσω ενημέρωσης. Η μεγάλη πλειοψηφία των μελετών έδειξε ότι ο γυναικείος αθλητισμός λαμβάνει λιγότερη προσοχή/προβολή και στο διαδύκτιο καθώς τα διαδύκτια μέσα ενημέρωσης διατηρούν και προωθούν περισσότερο τον ανδρικό αθλητισμό.

Παρά τις προσπάθειες δεκαετιών για την εξίσωση των δυο φύλων στον αθλητισμό δυστυχώς η γυναίκα-αθλήτρια και ο γυναικείος αθλητισμός εμφανίζεται ελάχιστα στα παραδοσιακά Μ.Μ.Ε. και στα νέα μέσα, και η προβολή, όταν υπάρχει, δεν εστιάζει στις αθλητικές ικανότητες των αθλητριών ή στην αθλητική τους ταυτότητα. Τα τηλεοπτικά δίκτυα, εκτός από την ελάχιστη προβολή των γυναικείων αθλημάτων, επικεντρώνονται περισσότερο στο σώμα της αθλήτριας, τη σεξουαλικότητά της ή την εμφάνισή της.

Η UNESCO (2018) επισήμανε το θέμα της μειωμένης κάλυψης του γυναικείου αθλητισμού στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) και με δήλωσή του, το Φεβρουάριο του 2018, ο Γενικός Διευθυντής της UNESCO κάλεσε τα ΜΜΕ να εξασφαλίσουν πιο ισότιμη προβολή των αθλητριών, επισημαίνοντας ότι ο αγώνας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι κεντρικό θέμα και ζήτημα των υποχρεώσεών του. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι μόνο το 4% του αθλητικού περιεχομένου των μέσων ενημέρωσης είναι αφιερωμένο στο γυναικείο αθλητισμό και μόνο το 12% των αθλητικών ειδήσεων παρουσιάζονται από γυναίκες, εκφράζοντας τη λύπη του για τα σεξιστικά/στερεοτυπικά σχόλια που κυκλοφορούν στα ΜΜΕ, συχνά με επίκεντρο τη σωματική εμφάνιση των αθλητριών, την οικογενειακή τους κατάσταση ή ακόμα και την πίστωση των επιτευγμάτων τους στους άνδρες προπονητές και εκπαιδευτές (UNESCO, 2018).

Εναπόκειται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης να αρχίσουν να αλλάζουν την αντίληψη του κοινού για το γυναικείο αθλητισμό. Οφείλουν να αλλάξουν τη στάση τους και να αυξήσουν την κάλυψη και προβολή της γυναικείας αθλητικής δραστηριότητας, προκειμένου οι θεατές/οι αναγνώστες/το κοινό να αλλάξουν και εκείνοι/ες τις αντιλήψεις τους (κοινωνικά στερεότυπα) για τη γυναίκα-αθλήτρια.

Όπως έχει προταθεί επανειλημμένα στις έρευνες που εξετάστηκαν σε αυτή την εργασία, προκειμένου ο γυναικείος αθλητισμός να φθάσει στα ίδια επίπεδα με τον ανδρικό, τα Μ.Μ.Ε. και οι χορηγοί πρέπει να αρχίσουν να επενδύουν σε αυτόν προκειμένου: να αυξηθεί η γυναικεία αθλητική συμμετοχή· ο γυναικείος αθλητισμός να φθάσει στα ίδια επίπεδα με τον ανδρικό· να αλλάξουν τα έμφυλα στερεότυπα και οι έμφυλες διακρίσεις, που ξεκινούν να διαμορφώνονται από την παιδική ηλικία.

«Παιδική Ζωγραφική: Τέχνη και Αθλητισμός»¹⁰

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Acosta, R., V. & Carpenter, L., J. (2012). *Women in intercollegiate sport. A longitudinal, national study. Thirty-seven year update*. Διατίθεται στο διαδίκτυο <http://www.acos-tacarpenter.org> (17-04-2019).
- Angelini, J. R. (2008). Television sports and athlete sex: Looking at the differences in watching male and female athletes. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 52, 16–32.
- Angelini, J. R., MacAuthor, P. J. & Billings, A. C. (2012). What's the gendered story? Vancouver's prime time Olympic glory on NBC. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 56, 261–279.
- Billings, A. C. (2008). *Olympic media: Inside the biggest show on television*. London: Routledge.
- Billings, A. C. & Angelini, J. R. (2007). Packaging the games for viewer consumption: Gender, ethnicity, and nationality in NBC's coverage of the 2004 Summer Olympics. *Communication Quarterly*, 55, 95–111.
- Billings, A. C. & Eastman, S. T. (2003). Framing identities: Gender, ethnic, and national parity in network announcing of the 2002 Winter Olympics. *Journal of Communication*, 53, 369–386.
- Billings, A. C., Angelini, J. R. & Duke (2010). Gendered profiles of Olympic history: Sportscaster dialogue in the 2008 Beijing Olympics. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54, 9–23.
- Billings, A. C. & Eastman, S. T. (2002). Selective Representation of Gender, Ethnicity, and Nationality in American Television Coverage of the 2000 Summer Olympics. *International Review for the Sociology of Sport*, 37, (3-4), 351-370
- Bissell, K. L. & Zhou, P. (2004). Must see TV or ESPN: Entertainment and sports media exposure and body-image distortion in college women. *Journal of Communication*, 54(1): 5-21.

- Bissell, K. L. & Duke, A. M. (2007). Bump, set, and spike: An analysis of commentary and camera angles of Women's Beach Volleyball during the 2004 Summer Olympics. *Journal of Promotion Management*, 13, 35–53.
- Blinde, E. M. (1991). Differential media coverage of men and women's intercollegiate basketball: Reflection on gender ideology. *Journal of Sport and Social Issues*, 15, 75-98.
- Boutilier, M. & SanGiovanni, L. (1983). *The sporting woman*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Brennan, C. (2012). Finally. It's all about the women at London Olympics. USA TODAY, Updated 7/25/2012 7:38 PM <http://usatoday30.usatoday.com/sports/story/2012-07-25/London-Olympics-Brennan-women/56488526/1>
- Bryant, J. (1980). A two-year investigation of the female in sport as reported in the paper media. *Arena Review*, 4, 32-44
- Bryson, L. (1990). Challenges to the male hegemony in sport. In M Messner and D Sabo eds. Sport, Men and the Gender Order: Critical Feminist Perspectives. *Human Kinetics, Champaign, IL*, 173-84.
- Burch, L., Eagleman, A. N. & Pedersen, P. M. (2012). Gender and nationalism in the 2010 Winter Olympics: An examination of online media coverage. *International Journal of Sport Management*, 13, 1–17.
- Buyse, J. A. M. & Embser-Herbert, M. S. (2004). Constructions of Gender in Sport: An Analysis of Intercollegiate Media Guide Cover Photographs. *Gender & Society*, 18 (1), 66–81. <https://doi.org/10.1177/0891243203257914>
- Capranica, L et al. (2005). Newspaper Coverage of Women's Sports During the 2000 Sydney Olympic Games: Belgium, Denmark, France, and Italy. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76, 212-223
- Chase, C. (2013). If a British woman won '77 Wimbledon, why is Murray first winner since '36? USA TODAY <http://ftw.usatoday.com/2013/07/andy-murray-virginia-wade-first-brit-wimbledon/>
- Clavio, G. & Eagleman, A. N. (2011). Gender and sexually suggestive images in sports blogs. *Journal of Sport Management*, 25, 295–304.
- Coakley, J. (1998). Sport in society: *Issues and controversies* (6th ed.). New York: McGraw Hill.

- Coakley, J. J. (2009). *Sports in society: Issues and controversies* (2nd Canadian ed.). New York: McGraw-Hill.
- Coche, R. & Tuggle, C. A. (2016). The women's Olympics?: A gender analysis of NBC's coverage of the London 2012 Summer Games. *Electronic News*, 10 (2), 121-138.
- Cooky, C., Messner, M. A. & Hextrum, R. H. (2013). Women play sport, but not on TV: A longitudinal study of televised news media. *Communication & Sport*, 1–28.
- Crossman, J., Vincent, J. & Speed, H. (2007). The Times They Are A-Changin - Gender Comparisons in Three National Newspapers of the 2004 Wimbledon Championships. *International Review for the Sociology of Sport*, 42 (1), 27-41
- Cuneen, J. & Sidwell, M. (1998). Gender portrayals in Sports Illustrated for Kids advertisements: A content analysis of prominent and supporting models. *Journal of Sport Management*, 12, 39–50.
- Cunningham, G. (2003). Media coverage of women's sport: A new look at an old problem. *Physical Educator*, 60(2), 43–49.
- Daniels, E. A. & LaVoi, N. M. (2012). Athletics as solution and problem: Sports participation for girls and the sexualization of female athletes. In T. A. Roberts & E. L. Eagleman, A. N., Pedersen, P. M., & Wharton, R. (2009). Coverage of gender in ESPN The Magazine: An examination of articles and photographs. *International Journal of Sport Management*, 10, 226–242.
- Daniels, E. A. & Wartena, H. (2011). Athlete or sex symbol: What boys think of media representations of female athletes. *Sex Roles*, 65, 566–579
- Duncan, M. C., Messner, M.A., Williams, L. & Jensen, K. (1994). Gender stereotyping in televised sports. In S. Birrell & C.L. Cole (Eds.). *Women, sport, and culture* (pp. 249-272). Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Eastman, S. T. & Billings, A. C. (1999). Gender parity in the Olympics: Hying women athletes, favoring men athletes. *Journal of Sports and Social Issues*, 23, 140–170.
- Eastman, S. T. & Billings, A. C. (2000). Sportscasting and sports reporting: The power of gender bias. *Journal of Sport & Social Issues*, 24, 192–213.

- Eastman, S. T. & Billings, A. C. (2001). Biased voices of sports. Racial and gender stereotyping in collegiate basketball announcing. *The Howard Journal of Communication*, 12, 183–201.
- Fink, J. S., Kane, M. J. & LaVoi, N. M. (2013). The freedom to choose. Elite female athletes' preferred representations within endorsement opportunities . *Journal of Sport Management*.
- Gender and Media Progress Study (2010). Gender and Media Progress Study: Southern Africa by Colleen Lowe Morna, Thabani Mpofo and Danny Glenwright. ISBN: 978-0-9869879-0-8 Publisher: Gender Links
- Greendorfer, S. (1993). Gender role stereotypes and early child socialization. In G.L. Cohen (Ed.), *Women in sport: Issues and controversies* (2nd ed., pp. 3–14). Newbury Park, CA: Sage.
- Greer, J. D., Hardin, M. & Homan, C. (2009). “Naturally” less exciting? Visual production of men’s and women’s track and field coverage during the 2004 Olympics. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 53, 173–189.
- Hardin, M., Chance, J., Dodd, J. E. & Hardin, B. (2002). Olympic photo coverage fair to female athletes. *Newspaper Research Journal*, 23, 64–78.
- Hardin, M., Lynn, S., Walsdorf, K. & Hardin, B. (2002). The framing of sexual difference in SI for Kids editorial photos. *Mass Communication & Society*, 5, 341–359.
- Higgs, C. T. & Weiller, K. H. (1994). Gender Bias and the 1992 Summer Olympic Games: An Analysis of Television Coverage. *Journal of Sport and Social Issues*, 18 (3), 234-246
- Jones, D. (2004) Half the story? Olympic women on ABC news online. *Media International Australia – Incorporating Culture & Policy*, 15
- Jones, D. (2013). Online coverage of the 2008 Olympic Games on the ABC, BBC, CBC and TVNZ. *Pacific Journalism Review*, 19, 244–263.
- Jones, R., Murrell, A. J. & Jackson, J. (1999). Pretty Versus Powerful in the Sports Pages - Print Media Coverage of U.S. Women’s Olympic Gold Medal Winning Teams. *Journal of Sports and Sporting Issues*, 23 (2), 183-192
- Kamberidou, I. (2019). [Gender integration in the military: gender-neutral standards and coed sports](#). *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(11), 23-45. Open Access Publishing Group, , doi: 10.5281/zenodo.3364728.

- [Publisher's Version Abstract](#) [gender.integration.in.the.military.pdf](#),
<https://oapub.org/edu/index.php/ejep/article/view/2566/5204> Copies at
<http://www.tinyurl.com/y4k6cbgkhttps://> Pergamos Digital Library:
pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/en/browse/2880107
- Kamberidou, I., Bonias, A., & Patsantaras, N. (2019). Sport as a means of inclusion and integration for "those of us with disabilities". *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(12), 99-128. Open Access Publishing Group.doi: 10.5281/zenodo.3464696[Publisher's VersionAbstract](#)
[inclusionintegrationdisability.sport_oct_32019.pdf](https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/en/browse/2882090) Pergamos Digital Library:
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/en/browse/2882090>
- Kamberidou, I. & Chroni, S. (2016). *The Greek Experience: Outstanding Women in the Social Space of Sport*. In *Inspirational Women in Europe: making a difference in Physical Education, Sport and Dance* (pp. 224–242). Juiz de Fora, Brazil: Rosa Diketmüller, Editor. Continent Series, Publication of the International Association of Physical Education and Sport for Girls and Women (IAPESGW), ISBN 978-85-67380-55-1, Pergamos Digital Library:
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2332855>
- Kamberidou, I. (2012). New Realms of Agency: Promoting Peace Education and Gender Equity through Sport. *Sport Science and Physical Education* , [Ed. Luminita Georgescu], in *Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS)*, Developed under the Auspices of the UNESCO, Eolss Publishers, Oxford ,UK Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2342552> , also in: <http://www.tinyurl.com/hmts3s4>
- Kamberidou, I. (2011). Athlete Activism and Peace Education: Bridging the Social Inequality Gap through Sports. *NEBULA 8.1, a Journal of Multidisciplinary Scholarship*, 168–180. <http://www.nobleworld.biz/images/Kamberidou2.pdfhttps://> Pergamos Digital Library: pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/en/browse/2359317
- Kamberidou, I. & Labovas, M. (2012). "Social Women Share: Technology as an Enabler". *Reflections on Women in Entrepreneurship and ICT/ A Reader*, pp. 62-78. *Militos Emerging Technologies & Services*. Copy at <http://www.tinyurl.com/jglufjbhttps://> Pergamos Digital Library:
pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2337265

- Kamberidou, I., Tsopani, D., Dallas, G. and Patsantaras, N. (2009). A Question of Identity and Equality in Sports: Men's Participation in Men's Rhythmic Gymnastics. *NEBULA* 6.4, a Journal of Multidisciplinary Scholarship Australia ISSN-1449 7751, 6(4), 220-237. Copy at <http://www.tinyurl.com/zbtyjj2>http://www.nobleworld.biz/images/Kamberidou_et_al.pdf.
- Kane, M. J. (1995). Resistance/Transformation of the oppositional binary: Exposing sport as a continuum. *Journal of Sport and Social Issues*, 19, 191–21
- Kane, M. J., LaVoi, N. M. & Fink, J. S. (2013). Exploring elite female athletes' interpretations of sport media images: A window into the construction of social identity and “selling sex” in women's sports. *Communication & Sport*, 1–30.
- Kane, M. J. & Parks, J. B. (1992). The social construction of gender difference and hierarchy in sport journalism-Few new twists on very old themes. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 1, 49-83.
- Kane, M. J. (1989). The Post Title IX Female Athlete in the Media. Things are Changing, but How Much? *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 60 (3), 58-62
- Kian, E. M. & Hardin, M. (2009). Framing of sports coverage based on the sex of sports writers: Female journalists counter the traditional gendering of mediacoverage. *International Journal of Sport Communication*, 2, 185–204.
- Kian, E. M., Mondello, M. & Vincent, J. (2009). ESPN – The women's sport network? A content analysis of Internet coverage of March Madness. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 53, 477–495.
- Kian, E. M., Vincent, J. & Mondello, M. (2008). Masculine hegemonic hoops: An analysis of media coverage of March Madness. *Sociology of Sport Journal*, 25, 223–242.
- Kim, K., Sagas, M. & Walker, N. A. (2010). Replacing athleticism with sexuality: Athlete models in Sports Illustrated swimsuit issue. *International Journal of Sport Communication*, 3, 148–162.
- Koivula, N. (1995). Ratings of gender appropriateness of sports participation: Effects of gender-based schematic processing. *Sex Roles*, 33, 543-557.

- Koivula, N. (1999). Gender stereotyping in televised media sport coverage. *Sex Roles*, 41(7), 589-604.
- Lebel, K. & Danylchuk, K. (2009). Generation Y's perceptions of women's sport in the media. *International Journal of Sport Communication*, 2(2), 146-163.
- Lisec, J. & McDonald, M. G. (2013). Gender inequality in the new millenium: An analysis of WNBA representations in sport blogs. *Journal of Sports Media*, 7, 153–178.
- Lombard, M., Snyder-Duch, J. & Bracken, C. C. (2002). Human Communication Research, 28(4), pp587-604.
- Lopiano, D. A. (2000). Modern history of women in sports: Twenty-five years of Title IX. *Clinics in Sports Medicine*, 19(2), 1-8.
- Lumpkin, A. (2009). Female representation in feature articles published by Sports Illustrated in the 1990s. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 18, 38–51.
- Messner, M. A. & Cooky, C. (2010). *Gender in televised sports: News and highlights shows, 1989–2009*. USC Center for Feminist Research.
- Messner, M., Duncan, M. C. & Jensen, K. (1993). Separating the men from the girls: *The gendered language of televised sports*. *Gender and Society*, 7, 121–137.
- New York Road Runners (2013). Races and events. Ανάκτηση στις 15/02/2019 από το <http://www.nyrr.org/>
- Patsantaras, N. & Kamberidou, I. (2006). [Gender Equity in Olympic Sports: Absenteeism and 'Invisibility'](#). *Pandektis International Sports Law Review*, 6(3-4), 361–375. [Abstract](#) internationalsportslawreview.genderequityinolymp.sports.compressed.pdf
- Redmond, M. L., Ridinger, L. L. & Battenfield, F. L. (2009). Website coverage of NCAA basketball: Are women getting equal playing time? *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 18, 78–89.
- Scanlan, T. K., Babkes, M. L. & Scanlan, L. A. (2005). Participation in sport: A developmental glimpse at emotion. In J. L. Mahoney, R.W. Lawson & J. S. Eccles (Eds.), *Organized activities as contexts of development: Extra curricular Activities, after-school and community programs*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

- Shifflett, B. & Revelle, R. (1994). EQUITY REVISITED. *Journal of Sport and Social Issues*, 18(4), 379–383. <https://doi.org/10.1177/019372394018004007>
- Smith, R. E. & Small, F. L. (1991). Behavioral research and intervention in youth sports. *Behavioral Therapy*, 22, 329-344.
- Tucker, R. & Collins, M. (2010). The science of sex verification and athletic performance. *International Journal of sports Physiology and Performance*, 5(2), 127-139.
- Tuggle, C., Huffman, S. & Rosengard, D. (2007). A descriptive analysis of NBC’s coverage of the 2004 Summer Olympics. *The Journal of Sports Medicine*, 2(1), 54–75.
- UNESCO (2018). UNESCO calls for fairer media coverage of sportswomen. Ανακτήθηκε στις 15-2-2019 από το <https://en.unesco.org/news/unesco-calls-fairer-media-coverage-sportswomen>
- Vincent, J., Pederson, P., Whisenant, W. & Massey, D. (2007). Analysing the print media coverage of professional tennis players: British newspaper narratives about female competitors in the Wimbledon Championships. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2 (3), 281-300
- Vine, S. J., Moore, L. J. & Wilson, M. R. (2011). Quiet eye training facilitates competitive putting performance in elite golfers. *Frontiers in Movement Science and Sport Psychology*, 2, 1-9.
- Weber, J. D., & Carini, R. M. (2013). Where are the female athletes in Sports Illustrated?. A content analysis of covers (2000–2011). *International Review for the Sociology of Sport*.
- Weiller, K. H., & Higgs, C. T. (1999). Television coverage of professional golf: A focus on gender. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 8, 83–100.
- Weiner, B. (2000). Intrapersonal and interpersonal theories of motivation from an attributional perspective. *Educational Psychology Review*, 12, 1–14.
- Women’s Sports Foundation UK (2006). *Environment, Communications, Information Technology and the Arts References Committee About time!*, Women in sport and recreation in Australia.
- Woodman, T. & Hardy, L. (2001). Stress and anxiety. In R.N. Singer, H.A. Hausenblas & C.M. Janelle (Eds.), *Handbook of sport psychology* (pp. 127-170). NewYork: Wiley.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αντερριώτη-Καλπακίδου, Μ. (2018). Η Συμμετοχή των Μουσουλμάνων Γυναικών στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό: Πολιτισμικά Εμπόδια και Στρατηγικές Ένταξης. Διπλωματική εργασία. Επιβλέπουσα καθηγήτρια Ειρήνη Καμπερίδου. Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2819014>, https://www.openarchives.gr/aggregator-openarchives/edm/pergamos/000005-uoa_dl_object_uoadl%3A2819014
- Ζέρβας, Γ. (1993). *Ψυχολογία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. σελ. 15 (χωρίς εκδοτικό οίκο). (Βιβλιοθήκη ΣΕΦΑΑ/ΤΕΦΑΑ)
- Καμπερίδου, Ειρ. (2017). (1^η έκδοση) [Το Ανεκμετάλλευτο Κοινωνικό Κεφάλαιο του Αθλητισμού: Η Γυναίκα Αθλήτρια](#). Πρακτικά του 4ου Συνεδρίου Αθλητικής Επιστήμης «Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός στο Σύγχρονο Κόσμο: Παιδεία-Κοινωνία-Πολιτισμός», σελ. 31-40. Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: [Abstract](#) [conference_proceedings_praktika_synedrioy_1st_edition_may_2017.pdf](#)
Pergamos Digital Library:
- Καμπερίδου, Ειρ. (2015). [Η Γυναικεία Αθλητική και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Εποχή της Κρίσης: Ενδυνάμωση Ηγετικών Δεξιοτήτων & Αθλητισμός](#). Εισήγηση στην Ημερίδα ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ του Τομέα Θεωρητικών Επιστημών της Σ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Αθηνών. [Abstract](#)
[sport_and_social_entrepreneurs_1.3.2015.pdf](#)
- Καμπερίδου, Ειρ. & Παπαδοπούλου, Σ.. (2015). [Κοινωνικό Κεφάλαιο, Φύλο και Αθλητισμός](#). *Γυναίκα & Άθληση*, 9(2013/2014), 7-14. Έκδοση της Πανελληνίας Ένωσης για τον Αθλητισμό και τα Σπορ (ΠΕΠΓΑΣ). [Abstract](#) , Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2332882>
- Καμπερίδου, Ειρ. (2012). [Κοινωνικό Φύλο, Κοινωνικό Κεφάλαιο, Πολυπολιτισμικότητα και Αθλητισμός](#). Αθήνα: Επιστημονικές Εκδόσεις ΤΕΛΕΘΡΙΟ, ISBN-13: 978-960-8410-94-7 (Κωδικός στον Εύδοξο: 42625).

- Καμπερίδου, Ειρ. (2011). "Η Κρίση στο Γυναικείο Αθλητισμό: η Μοντελοποίηση των Αθλητών/τριών". Συμπόσιο "Αθλητισμός και Ανθρωπιστικές Σπουδές" του Θεωρητικού Πεδίου του Επιστημονικού Συνεδρίου "Ερευνα & Εφαρμογές στην Αθλητική Επιστήμη", 6-8 Μαΐου 2011. Βιβλίο Πρακτικών σελ. 71. Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας: ΤΕΦΑΑ/ΕΚΠΑ. Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/en/browse/2417967>
- Καμπερίδου, Ειρ. (2010). Κοινωνικό φύλο-βιολογικό φύλο: το φύλο στον αθλητισμό και η ιστορικότητα του γυναικείου αποκλεισμού. *Γυναίκα και Άθληση*, τόμος VII, σελ. 7-24. Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2418016> [Abstract](#) , [social_gender_biological_gender_1_2010.pdf](#)
- Καμπερίδου, Ειρ. (2009). [Φύλο και Αθλητισμός](#). In *FYLOPAEDIA-Φύλο Παιδεία. Ηλεκτρονικό Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό του Προγράμματος ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, www.thefylis.uoa.gr/fylopedia. Λήμματα, Φύλο-Παιδεία e-λεξικό [τροποποιήθηκε τελευταία φορά στις 22 Ιουλίου 2009: ΕΚΠΑ. [Publisher's Version Abstract](#), Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2775627>
- Καμπερίδου, Ειρ. (2005). Η Αθλήτρια ως Κοινωνικό Είδωλο: Ένα Καινούργιο Αρχέτυπο. *Γυναίκα & Άθληση*. Τόμος 4, τεύχος 1, 11-22. Έκδοση της Πανελληνίας Ένωσης για την Προώθηση των Γυναικών στον Αθλητισμό και τα Σπόρ (ΠΕΠΓΑΣ). Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2775565>, βλ. επίσης, [Abstract](#) , [theidolizationofthefemaleathleteinthemassmediaaniconofamericanculture.compressed.pdf](#)
- Κατσιαδράμης, Α. (2012). Ελληνικός αθλητικός τύπος 2011: Βία και φανατισμός. Πτυχιακή/διπλωματική εργασία. Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ειρήνη Καμπερίδου, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. (Βιβλιοθήκη ΣΕΦΑΑ/ΤΕΦΑΑ, Βιβλιοθήκη Σπουδαστηρίου Κοινωνιολογίας)
- Κέφη-Χατζηχαμπέρη, Ε. (2020). Η Αθλητική Δραστηριότητα ως Μέσο-Εργαλείο για την Ενσωμάτωση της Γυναίκας στα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι). Διδακτορική διατριβή (σε εξέλιξη). Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ).

- Κέφη-Χατζηχαμπέρη, Ε. & Καμπερίδου, Ειρ. (2019). [Άθληση και Στρατιωτικές Σχολές: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση](#). Εισήγηση (ενότητα ελεύθερες ανακοινώσεις 14/4) στο 5ο συνέδριο Αθλητικής Επιστήμης «Άσκηση & Υγεία», Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 12-14 Απριλίου 2019, Αθήνα. <http://sefaacongress.phed.uoa.gr/programma/analytiko-programma-kyriakis-14-04-2019.html>, [military.schools.gender .pdf](#), Pergamos Digital Library: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2868808>
- Κέφη-Χατζηχαμπέρη, Ε., Καμπερίδου, Ειρ. & Πατσαντάρας, Ν. (2017). [Η Φυσική Αγωγή και η Άθληση ως Παράγοντας Ενσωμάτωσης του Γυναικείου Φύλου στις Ανώτατες Στρατιωτικές Σχολές στην Ελλάδα](#). *Πρακτικά του 4ου Συνεδρίου Αθλητικής Επιστήμης «Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός στο Σύγχρονο Κόσμο: Παιδεία - Κοινωνία – Πολιτισμός»*, σελ. 96-97. Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ).
[1. gender and the military by chatzichamperi kamberidou patsantaras.pdf](#)
[conference_proceedings_praktika_synedrioy_1st_edition_may_2017.pdf](#)
- Λεβαντή, Δ. (2013). Ο Γυναικείος Αθλητισμός και η Αθλήτρια στον Ελληνικό Αθλητικό και Πολιτικό Έντυπο Τύπο: Νοέμβριο-Δεκέμβριο 2011. Πτυχιακή/διπλωματική εργασία. Επιβλέπουσα καθηγήτρια Ειρήνη Καμπερίδου. Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. (Βιβλιοθήκη ΣΕΦΑΑ/ΤΕΦΑΑ, Βιβλιοθήκη Σπουδαστηρίου Κοινωνιολογίας)
- Πατσαντάρας, Ν. (2014). *Αθλητισμός και Κοινωνιολογική Σκέψη*. Α. Πιπέρης & ΣΙΑ ΕΕ., ISBN: 978-960-272-483-5 (Εύδοξος: 10567) <https://www.nb.org/greek/to-olympiako-fainomeno.html>
- Πατσαντάρας, Ν. (2007). *Το Ολυμπιακό Φαινόμενο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Πολιτοπούλου, Α. (2007). *Στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στη γυναίκα-αθλήτρια όπως αποτυπώνονται στον (ελληνικό) έντυπο Τύπο –πολιτικό και αθλητικό– το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα*. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Τομέας Νεοελληνικής Κοινωνίας. <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/15497#page/1/mode/2up>

Πολιτοπούλου, Α. (2009). «Στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στη γυναίκα-αθλήτρια στον πολιτικό έντυπο Τύπο κατά τη μεταπολεμική-μετεμφυλιακή περίοδο 1950-1967: Σημειολογική ανάλυση». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 53: 47-53. Έκδοση της Ένωσης Καθηγητών για την Προαγωγή της Φιλοσοφίας στην Εκπαίδευση (Ε.Κ.Δ.Ε.Φ.) (Βιβλιοθήκη ΣΕΦΑΑ/ΤΕΦΑΑ, Βιβλιοθήκη Σπουδαστηρίου Κοινωνιολογίας).

Διαδίκτυο

- Women in Sport (2017). Stats Pack for Media-last updated June 2017 Registered Charity No. 1060267. WomenInSport, σελ. 1-6: <https://www.womeninsport.org/wp-content/uploads/2017/07/Media-Stats-Pack-June-2017-5.pdf?x99836> (τελευταία πρόσβαση 23/3/2019)
- Εφημερίδα η Καθημερινή (2019). Το δίδυμο της επιτυχίας Σάκκαρη και Τσιτσιπάς επικράτησαν των Γουίλιαμς και Τιαφό στο Περθ. Νίκος Γαβαλάς, 01-01-2019
<http://www.kathimerini.gr/1002578/article/epikairothta/a8lhtismos/to-didymoths-epityxias-sakkarh-kai-tsitsipas-epikrathsan-twn-goyiliams-kai-tiafo-sto-per8>(τελευταία πρόσβαση 18/04/2019)
- Εφημερίδα η Καθημερινή (2019). Αγώνας-πρόκληση για Σάκκαρη, Τσιτσιπά, Νίκος Γαβαλάς, 03-01-2019
<http://www.kathimerini.gr/1002807/gallery/epikairothta/a8lhtismos/agwnas-proklshsh-gia-sakkarh-tsitsipa>(τελευταία πρόσβαση 18/04/2019)
- Εφημερίδα η Καθημερινή (2019). Ήττα στο διπλό για τη Σάκκαρη. Νίκος Γαβαλάς, 18-01-2019,
<http://www.kathimerini.gr/1005413/article/epikairothta/a8lhtismos/htta-sto-diplo-gia-th-sakkarh> (τελευταία πρόσβαση 15/04/2019)
- Εφημερίδα το Έθνος (2019). Τσιτσιπάς και Σάκκαρη «λύγισαν» Φέντερερ και Μπέρνσιτς. Κώστας Ασημακόπουλος, 03-01-2019,
https://www.ethnos.gr/athlitismos/13662_tsitsipas-kai-sakkari-lygisan-fenterer-kai-mpernsits-vids (τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)

- Εφημερίδα το Έθνος (2019). Αυστραλιανό Όπεν: Προελαύνουν Τσιτσιπάς, Σάκκαρη! 16-01-2019,https://www.ethnos.gr/athlitismos/13662_tsitsipas-kai-sakkari-lygisan-fenterer-kai-mpernsits-vids (τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)
- Εφημερίδα το Έθνος (2019). Πέταξε και στη Βοστώνη η Κατερίνα Στεφανίδη. 27-01-2019,https://www.ethnos.gr/athlitismos/18113_petaxe-kai-sti-bostoni-i-katerina-stefanidi-vid(τελευταία πρόσβαση 15/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Αποκλείστηκε η Σάκκαρη στην Αγία Πετρούπολη. 29-01-2019,https://www.real.gr/athlitismos/arthro/apokleistike_h_sakkari_stin_agia_petroupoli-522853/(τελευταία πρόσβαση 17/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Με Τσιτσιπά, Σάκκαρη και Ελλάδα η ταινία του Αυστραλιανού Open. 28-01-2019,www.real.gr/.../me_tsitsipa_sakkari_kai_ellada_h_tainia_tou_australiano_u_open-522604/ (τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Australian Open: Αποκλεισμός- σοκ για την Σαράποβα. 20-01-2019,https://www.real.gr/athlitismos/arthro/australian_open_apokleismos_sok_gia_tin_sarapoba-521144/(τελευταία πρόσβαση 10/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Δεν τα κατάφερε η Μαρία Σάκκαρη - Αποκλείστηκε από τον επόμενο γύρο του Australian Open. 18-01-2019,https://www.real.gr/athlitismos/arthro/den_ta_katafere_h_maria_sakkari_apokleistike_apo_ton_epomeno_gyro_tou_australian_open-520850/(τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Γράφουν ιστορία στην Αυστραλία ο Τσιτσιπάς και η Σάκκαρη. 16-01-2019,https://www.real.gr/athlitismos/arthro/grafoun_istoria_stin_australia_o_tsitsipas_kai_h_sakkari-520602/(τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Ελληνικός θρίαμβος:Υποκλίθηκε σε Σάκκαρη-Τσιτσιπά ο Φέντερερ! 03-01-2019,

https://www.real.gr/athlitismos/arthro/ellinikos_thriambos_ypoklithike_se_sak_kari_tsitsipa_o_fenterer-518263/(τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)

- Εφημερίδα Real.gr (2019). Τσιτσιπάς: Νιώθαμε λες και παίζαμε στην Αθήνα. 03-01-2019 ,www.real.gr/.../tsitsipas_niothame_les_kai_paizame_stin_athina-518266/ (τελευταία πρόσβαση 13/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Δεύτερη η Στεφανίδη στη Βοστώνη, μεγάλη επίδοση από Ναζότ. 27-01-2019 www.real.gr/.../deuteri_h_stefanidi_sti_bostoni_megali_epidosi_apo_nazot-522370/ (τελευταία πρόσβαση 16/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). «Πέταξε» με 4.74 μ. στην κορυφή της Νεβάδα η Στεφανίδη! 29-01-2019 www.real.gr/.../petakse_me_4_74_m_stin_koryfi_tis_nebada_h_stefanidi-521028/(τελευταία πρόσβαση 18/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Κατέκτησε το Αυστραλιανό Όπεν και έγραψε ιστορία η Οσάκα www.real.gr/.../katektise_to_australiano_open_kai_egrapse_istoria_h_osaka-522301/ (τελευταία πρόσβαση 18/04/2019)
- Εφημερίδα Real.gr (2019). Στην οκτάδα του Αυστραλιανού Όπεν η Σερένα Γουίλιαμς-Απέκλεισε το Νο1. 21-01-2019 www.real.gr/.../stin_oktada_tou_australianou_open_h_serena_gouiliams_apekleise_to_no1-521331/ (τελευταία πρόσβαση 12/04/2019)

ENDNOTES

¹ Εξώφυλλο-έργο με το οποίο διακρίθηκε στον διαγωνισμό ο Δημήτρης Ρογγίτης: Patris Sport (2017). «Πέταξε» στην κορυφή της Ευρώπης ο από την Ανδραβίδα!», 27/9/2017, <http://www.patrismews.com/petaxe-stin-koryfi-tis-evropis-o-dimitris-rongitis-apo-tin-andravida/> (τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

² **Ακαδημαϊκή δεοντολογία και αποφυγή λογοκλοπής των φοιτητών/τριών** ως προς την αναγνώριση της συμβολής των άλλων ερευνητών και την απόδοση παραπομπών στις πηγές στις οποίες έχει βασιστεί. Η τήρηση κανόνων ακαδημαϊκής δεοντολογίας προϋποθέτει την ικανότητα κριτικής αντιμετώπισης κατά την μελέτη των πηγών και απαιτεί επιμέλεια κατά την οργάνωση της μελέτης και της συγγραφής του κειμένου. Επίσης, βλ. *Βασικές Αρχές Δεοντολογίας και Βιοηθικής* <http://www.phed.uoa.gr/ereyna/epitropi-ereynhtikis-deontologias-bioh8ikis.html> (τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

³Αναλυτικότερα, βλ ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια του ΕΚΠΑ, *ΦυλοΠαιδεία:Φύλο και Αθλητισμός*: http://www.fylopedia.uoa.gr/index.php/%CE%A6%CF%8D%CE%BB%CE%BF_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82 (τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

⁴Βλέπε Καμπερίδου (2012): "Ο πρόεδρος της Ισπανικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας, EstebanCerdán, ανακοίνωσε τη δημιουργία του πρώτου εθνικού πρωταθλήματος ανδρικής ρυθμικής γυμναστικής και στο πλευρό της Ομοσπονδίας βρίσκεται και η ισπανική κυβέρνηση.Εδώ και δύο δεκαετίες υπήρχαν ανδρικές επιδείξεις σε διάφορα μέρη του κόσμου, ποτέ όμως ένα πρωτάθλημα αναγνωρισμένο από κάποια ομοσπονδία. Το επόμενο βήμα της Ομοσπονδίας είναι να καθίσει στο ίδιο τραπέζι με τη FIG, προκειμένου να ζητήσει την επίσημη αναγνώριση του αθλήματος. Με την απόφαση αυτή, η Ισπανία γίνεται η πρώτη χώρα στον κόσμο που προχωρεί επισήμως στην κατάργηση μιας αθλητικής διάκρισης λόγω φύλου."

⁵Εθνος: «Πέταξε και στη Βοστώνη η Κατερίνα Στεφανίδη» https://www.ethnos.gr/athlitisimos/18113_petaxe-kai-sti-bostoni-i-katerina-stefanidi-vid (Ανακτήθηκε στις 17/04/2019).

⁶*Real.gr (18/1/2019). Δεν τα κατάφερε η Μαρία Σάκκαρη - Αποκλείστηκε από τον επόμενο γύρο του Australian Open*<https://www.real.gr/athlitisimos/arthro/den-ta-katafere-h-maria-sakkari-apokleistike-apo-ton-epomeno-gyro-tou-australian-open-520850/>(τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

⁷Αναλυτικά βλ: Iefimerida<https://www.iefimerida.gr/news/472243/grafoy-n-istoria-stin-aystralia-o-tsitsipas-kai-i-sakkari>(τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

⁸Εργο του Δημήτρη Ρογγίτη «ο μόνος Έλληνας που προκρίθηκε». Βλ. PatrisSport (2017). «Πέταξε» στην κορυφή της Ευρώπης ο από την Ανδραβίδα!», 27/9/2017, <http://www.patrisnews.com/petaxe-stin-koryfi-tis-evropis-o-dimitris-rongitis-apo-tin-andravida/>(τελευταία πρόσβαση 2/2/2020).

⁹Στην αρχαιότητα οι γυναίκες δεν είχαν καν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Χιλιάδες χρόνια αργότερα, και συγκεκριμένα το 19^ο αιώνα (1896 και έπειτα) οι γυναίκες δεν συμμετείχαν ακόμα, αλλά μπορούσαν να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Coakley, 2009). Όταν τελικά επιτράπηκε να συμμετάσχουν στον αθλητισμό, έπρεπε να υποβληθούν σε εξετάσεις που να διαπιστώνουν το φύλο τους, δηλαδή ότι δεν είναι άνδρες που προσπαθούν να εξαπατήσουν το σύστημα (Tucker&Collins, 2010). Όσον αφορά στην κάλυψη των γυναικείων αθλημάτων αυτή δεν υπερέβαινε την κάλυψη κυνοδρομιών και ιπποδρομιών μέχρι το 1992 (Loriano, 2000). Ακόμα και σήμερα, ο γυναικείος αθλητισμός εξακολουθεί να έχει πολύ μικρότερη και διαφορετική κάλυψη από τον ανδρικό αθλητισμό (Kamberidou & Chroni, 2016, Kamberidou, 2019).

¹⁰ Βλ. Παιδική Ζωγραφική: Τέχνη και Αθλητισμός <http://trikkipress.gr/%CE%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CF%83/> (τελευταία πρόσβαση 7/2/2020).